Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 88 (2476). 15 ДУШАНБА АПРЕЛЬ, 1974 й.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЯШАСИН ИШЧИЛАР СИНФИНИНГ, БУТУН СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ СИНАЛГАН АВАНГАРДИ — СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ!

ЯШАСИН ПАРТИЯ БИЛАН ХАЛҚНИНГ УЛУҒ БУЗИЛМАС БИРЛИГИ!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан).

ЙИЛЛИК ПЛАН—МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

ШАҲАР ИНДУСТРИЯСИ УЛУШИ

Тошкент саноати меҳнаткашлари республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун тайёрланиб маҳсулот реализация қилиш бўйича квартал планни 102,6 процент бажардилар. Меҳнат унумдорлиги планга нисбатан 102,4 процентни ташкил этди. Ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш суръати ўтган йили шу давридагига нисбатан 108,4 процентни ташкил этди, меҳнат унумдорлиги ўтган йил шу даврга солиштирганда 105,4 процентга ўсди.

Товар маҳсулот реализация қилиш давлат планини шаҳарнинг ҳамма районлари бажарди.

Шаҳар районлари бўйича планнинг бажарилиши ва саноат ишлаб чиқаришининг ўсиш суръатлари қуйидагича:

(Биринчи стун — 1974 йил мартда маҳсулот реализация қилишнинг бажарилиши проценти; иккинчи стун—январь-мартда бажарилиши проценти; учинчи стун — 1974 йилнинг январь-мартида ишлаб чиқарилган ялпи маҳсулот 1973 йилнинг шу даврига нисбатан процент ҳисобида; тўртинчи стун— 1973 йилга нисбатан меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати):

Шаҳар бўйича жаъми	103,0	102,6	108,4	105,1
Киров райони	104,5	103,2	98,0	98,8
Куйбишев райони	105,3	103,1	104,6	102,0
Ленин райони	101,6	102,5	112,2	107,3
Октябрь райони	105,3	103,2	106,2	106,5
Собир Раҳимов райони	104,9	103,5	113,7	116,4
Сергели райони	102,8	102,8	98,2	101,3
Фрунзе райони	102,1	101,8	103,7	103,7
Ҳамза райони	101,3	102,2	110,6	106,9
Чилонзор райони	104,7	102,6	115,7	98,6

Уч ой мобайнида Тошкент саноати пландан ташқари 13,5 миллион сўмлик, шу жумладан: Киров райони— 1 миллион 290 минг сўмлик; Куйбишев райони —3 миллион 364 минг сўмлик; Ленин райони — 1 миллион 824 минг сўмлик; Октябрь райони —1 миллион 50 минг сўмлик; Собир Раҳимов райони — 1 миллион 224 минг сўмлик; Сергели райони—316 минг сўмлик; Фрунзе райони — 1 миллион 383 минг сўмлик; Ҳамза райони — 2 миллион 497 минг сўмлик; Чилонзор райони —537 минг сўмлик маҳсулот реализация қилди.

Машинасозлик ва металлни қайта ишлаш саноати, ёғоч, ёғочни қайта ишлаш ва целлюлоза-қоғоз саноати, қурилиш материаллари саноати корхоналари, шу жумладан трактор, электротехника, граждан авиацияси ремонти, Қўйлиқдаги Қурилиш министрлигига қарашли темир-бетон буюмлари заводи, «Шарқ» мебель фирмаси, мебель комбинати, уйсозлик комбинати ва бошқа корхоналар ишлаб чиқариш ҳажмининг жадал суръатда ўсишини таъминладилар.

Шу билан бирга олти корхона биринчи кварталда реализация планини бажара олмади. Бу холодильниклар заводи (директор вазифасини бажарувчи И. Коваль партия ташкилоти секретари В. Павлов, экскаватор ремонти заводи (директори Р. Ҳасанов), партия ташкилотининг секретари Г. Петухов), «Ташэлектромаш» (В. Бореговский ва Т. Кулчиковская), 6-темир-бетон буюмлари заводи (Е. Ленченко ва В. Титов), 1-ун комбинати (Б. Жалилов ва Т. Досичева), 1-авторемзавод (директори Р. Хохлун, партия ташкилотининг секретарининг ўринбосари Х. Усмонова).

Улар 834 минг сўмлик маҳсулотни кам реализация қилдилар. Ҳамза районидаги уч корхона, Собир Раҳимов районидаги бир корхона, Ленин районидаги бир корхона, Куйбишев районидаги бир корхона квартал планини бажараолмади.

Саноат корхоналари коллективларининг эндиги вазифаси май олди социалистик мусобақасида ғайрат билан меҳнат қилиб, апрелда биринчи кварталда йўл қўйилган қолоқликни тугатишдан, шаҳардаги корхоналар ва районлар ўртасидаги социалистик мусобақалар ҳақидаги шартномаларда белгиланган мажбуриятларни шараф билан бажаришдан иборат. Коллективлар ўзаро текширув комиссиялари кўрсатган нуқсонлардан тўғри хулоса чиқариб, социалистик мусобақани қабул қилинган мажбуриятларнинг бажаришнинг таъсирчан воситасига айлантиришлари зарур.

● ТЎҚҚИЗЛАР ТАШАББУСИ ҚАНОТ ЁЙМОҚДА

ЙИЛЛАРНИ ҚУВИБ

◆ ҚИММАТЛИ ҲАРАКАТ ИЗДОШЛАРИ ◆ БИР БЕШ ЙИЛЛИКДА — ИККИ БЕШ ЙИЛЛИК ◆ АҲОЛИ ЭҲТИЁЖИНИ КЎЗЛАБ ◆ РЕСПУБЛИКА ЮБИЛЕЙИГА ТУҲФАЛАР.

Шаҳар маҳаллий саноат бошқармасига қарашли корхоналарнинг ишчи коллективлари ҳам республикамиз юбилейи нишонланадиган йилда зарбдорларча меҳнат қилиб, ишлаб чиқариш топшириқларини ортиғи билан бажаришга интилмоқдалар. «Чевар» тикувчилик фабрикаси ишчиларининг бу борадаги ютуқлари салмоқли бўляпти.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан илҳомланган маҳаллий саноатчилар зиммаларига оширилган социалистик мажбурият ва муқобил планлар олишиб, йилнинг дастлабки куниданоқ иш суръатини авж олдириб юбордилар. Фабриканинг барча цех, участка ва бригадаларида авж олдирилган социалистик мусобақа ўз самарасини бераяпти. Коллектив маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш бўйича биринчи квартал топшириғини муваффақиятли бажарди.

—Қўлга киритаётган ютуғимизга фабрикамизда йилларни қувиб, вақтдан ўзиб ишлаётган чеварларимиз, айниқса салмоқли ҳисса қўшишяпти,— дейди корхона директори Ю. Қосимова.

Дарҳақиқат. Фабрикада олийҳиммат ишчилар кўпчиликни ташкил этади. Шулардан бири моҳир чевар Хадича Умаровадир. Ўз касбининг устаси бўлган бу аёл шу кунларда 1976 йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқараяпти.

— Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республикамизнинг донгдор тўққиз ишчиси ташаббусини маъқуллади ва бу ҳаракатни кенг ёйишни тавсия этди,— дейди Х. Умарова.— Мен ҳам ана шу донгдорларнинг ташаббусига якдиллик билан қўшилдим. Ўз ички имкониятларимни яқинда сарҳисоб қилиб чиқдим. Ўз олдимга яна бир катта режани — беш йиллик топшириқни бажаришни мақсад қилиб қўйдим.

Х. Умарованинг эзгу мақсад йўлида қилаётган меҳнати ҳар қанча таҳсинга лойиқдир. Унинг ҳамкасб дугоналаридан З. Ҳикматова, М. Степанова, Б. Обучаева, Х. Йўлдошева ва бошқа ўнлаб ишчилар ҳам тўққизлар ташаббуси асосида ишлаб, таҳсинга сазовор бўлмоқдалар. Ҳозирги пайтда фабрикада вақтдан ўзиб ишлаётган ишчилар 80 кишидан ортиб кетди.

Шуни айтиш кераккки, чеварлар ишлаб чиқариш суръатини ошириш билан бир қаторда, маҳсулот турини кенгайтиришга, уларнинг сифатини яхшилашга ҳам эътиборни қаратмоқдалар. Белгиловчи йилда улар олти хил янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштиришади. Битта либос давлат «Сифат белгиси»ни олишга тақдим этилади. Бу ўринда коллектив аъзоларининг яна бир ибратли ишини эслатиб ўтиш ўринлидир.

Куч ва маблағларни кам сарфлаган ҳолда кўплаб сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш шиори асосида меҳнат қилаётган фабрика коллективи бу йил савдо тармоқларига 9 миллион 200 минг сўмлик кенг истеъмол буюмлари етказиб бериш, пландан ташқари 200 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш йўлида жонбозлик кўрсатмоқда. Улар 1974 йил планини муддатидан илгари —20 декабрга адо этишга бел боғлаганлар.

С. БОҚИЕВ.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

▲ **13 апрелда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Ватанига кетатуриб Москвада тўхтаб ўтган Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукуматининг Бош Министри Фам Ван Донг ва Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР Бош министрининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Нгуен Зуй Чин билан учрашди. Бу учрашув чоғидаги суҳбатда Совет — Вьетнам ҳамкорлигининг турли соҳаларига доир масалалар, Вьетнамдаги аҳвол, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтирувчи баъзи халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди.**

▲ «Правда» газетаси «Коммунистлар сайлов компаниясида» сарлавҳали бош мақола берган. Унда жумладан шундай дейилади: «Шу кунларда мамлакатда тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советига сайловларга тайёргарлик кенг авж олиб кетди. Марказий сайлов комиссиясининг: биринчи мажлиси бўлиб, унда иш плани ва сайлов ҳужжатларининг формалари белгиланди. Навбатдаги сайловлар — мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида муҳим воқеа, социалистик демократияни ривожлантириш ва чуқурлаштиришда янги босқич ҳисобланади. Уни муваффақият билан ўтказиш КПСС XXIV съезди қарорларини, тўққизинчи беш йиллик вазифаларини бажариш учун курашда омманинг сиёсий ва меҳнат активлигини янада ривожлантиришда улкан аҳамиятга эга бўлади.

20 апрель „Қизил шанбалик"

ТАЙЁРГАРЛИК КАТТА

Пойтахтимиз меҳнаткашлари В. И. Ленин туғилган куннинг 104 йиллиги ва Ўзбекистон ССР ҳамда Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг ярим асрлик юбилейига бағишлаб 20 апрелда ўтказиладиган «Қизил шанбалик»ка катта тайёргарлик кўрмоқдалар. Қуйида редакциямизга келган бир неча хушхабарларни эътиборингизга ҳавола этамиз.

РЕЗИНА-ТЕХНИКА БУЮМЛАРИ ЗАВОДИ. Корхона коллективи 20 апрель куни уюшқоқлик билан коммунистик шанбаликка чиқишга қарор қилди. Шу куни 350 ишчи ўз станоклари олдида туриб меҳнат қилади. 50 дан зиёд хизматчи завод ҳовлисида ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини бажаради. Меҳнат байрамида 15 минг сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарилади. 1300 сўм миқдоридаги иш ҳақи беш йиллик фондига топширилади.

* * *

1-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОМБИНАТИ. Ўзбекистон ССР социал таъминот министрлигига қарашли ишлаб чиқариш комбинати ишчилари ҳам Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигини уюшқоқлик билан ўтказиш режаларини белгилади. 20 апрелда ўтказиладиган меҳнат байрами куни ишчилар 12,5 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашади. Шанбаликда мингдан зиёд ишчи қатнашади. Иш ҳақидан тушадиган 2470 сўм беш йиллик фондига топширилади. Шу куни комбинат территориясида катта ҳажмда кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилади. Беш тонна металл парчалари тўпланади.

* * *

ТОШКЕНТ МЕБЕЛЬ КОМБИНАТИ. Мебелсозлар ҳам ҳар йили ўтказиладиган шанбаликларда ўзларининг «Буюк почин» анъаналарига садоқатларини изҳор этишга ўрганишган.

—Бу гал ҳам биз шанбаликни кўтаринки руҳда ўтказамиз, — дейди комбинат директори В. И. Осипович. — 20 апрель куни ишчилар одатдагидек ўзларининг иш ўринларини эгаллашади. 15 минг сўмликдан зиёд мебель маҳсулотлари тайёрлаймиз. 1573 сўм маблағни беш йиллик фондига ўтказамиз. Катта ҳажмда кўкаламзорлаштириш ишлари ҳам бажарилади.

Т. НАЖМИЙ,
«Тошкент оқшоми»нинг жамоатчи мухбири.

Маданиятнинг фалсафий масалалари

СССР Фанлар академияси фалсафа институти, Бутуниттифоқ «Билим» жамияти Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти билан ҳамкорликда лекциялар циклини ташкил қилдилар. Олимларнинг катта davraси иштирок этадиган бу тадбир «Маданиятнинг фалсафий масалалари» деб аталади. Ана шу цикл бўйича Москванинг кўзга кўринган олимлари бир группаси яқинда Тошкентда бўлишди. Фалсафа фанлари докторлари Э. А. Баллер, М. С. Жунусов «Маданий революциянинг ленинча назарияси ва коммунизм қурилиши», «Илмий-техника революцияси ва социалистик маданият» деган темаларда лекциялар ўқидилар. Олимлар Самарқанд, Бухоро, Навоий шаҳарларидаги йирик корхоналар ва муассасаларда ҳам ана шу темалар бўйича суҳбатлар ўтказдилар. Фалсафа фанлари доктори И. С. Куликова лекцияси «Икки дунё — икки санъат» деган темага бағишланган.

Юбилейга бағишлаб ташкил қилинган лекциялар цикли йил бўйи давом этади. Кейинги ҳафталарда таклиф қилинадиган москвалик олимлар суҳбатлари «Совет халқининг интернационал ва миллий маданияти», «Моддий ишлаб чиқаришни ривожлантиришда маданиятнинг роли», «Маданият ва турмуш», «Маданият ва ғоявий кураш» каби темаларга бағишланади.

Суратда: Тошкент аэропортида суриялик меҳмонларнинг кутиб олиниши.

А. Авазов ва А. Горонрик фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН СУРИЯЛИК ДЎСТЛАРНИ ТАБРИКЛАМОҚДА

ҲАФИЗ АСАД ТОШКЕНТДА

«Хуш келибсиз, президент Ҳафиз Асад!», «Яшасин совет ва Сурия халқлари ўртасидаги дўстлик!». Тошкент кўчалари ва майдонлари ана шу табрик сўзлари ёзилган транспарантлар билан безатилган. Бу табрик сўзлари Ўзбекистон пойтахти барча меҳнатчиларининг фикр ва ҳис-туйғуларини акс эттиради. Пойтахт меҳнатчилари Сурия партия-ҳукумат делегациясига бош бўлиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан СССРда меҳмон бўлиб турган Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикаси Президенти Ҳафиз Асадни 14 апрель кечқурун зўр шоду-хуррамлик билан кутиб олдилар.

Араб социалистик Уйғониш партияси бош секретарининг ўринбосари Абдалла Ахмар, Министрлар кенгаши раисининг ўринбосари, ташқи ишлар министри, Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Абдил Ҳалим Ҳаддам, Министрлар кенгаши раисининг Иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи ўринбосари, Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Муҳаммад Ҳайдар, жамоат ишлари министри, Араб социалистик иттифоқи секретари Абдил Ғани Каннут, коммуникациялар министри, Сурия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Умар Сибоий, Фрот тўғони ишлари министри Мунир Ваннус, экономика ва ташқи савдо министри Муҳаммад Имодий, Сурия Араб Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Жамил Шайя Ҳафиз Асад билан бирга келишди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, СССРнинг Сурия Араб Республикасидаги элчиси Н. А. Муҳитдинов, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси М. Д. Ситенко, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими секторининг мудири В. П. Румянцев ҳам шу самолёт билан Тошкентга келдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев самолёт пиллапояси ёнида Ҳафиз Асадни самимий табриклаб кутиб олдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, Н. Маҳмудов, С. У. Султонова, А. А. Хўжаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, И. В. Марцинюк, республика министрлари, шаҳар меҳнаткашларининг вакиллари Сурия партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғини ва суриялик бошқа меҳмонларни самимий кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида Тошкентда таълим олаётган суриялик студентлар бор эди.

Ҳафиз Асад аэропортдан ўзи учун ажратилган резиденция томон йўл олди. Бутун йўл давомида уни минг-минглаб тошкентликлар қизғин табриклашди. (ЎзТАГ).

Янги мактабга пойдевор

Черданцев массивида, Максим Горький проспекти ва Жаҳон Обидова кўчаси туташадиган жой яқинидаги ялангликда куни-кеча 159-қурилиш трестининг 9-қурилиш бошқармасига қарашли Р. Ибрагимов бошлиқ участка қурувчилари иш бошлашди. Бу ерда қурувчилар 1500 ўринли ўрта мактаб биносини бунёд қилишади.

Янги билим масканини шу йил фойдаланишга топширилиши керак. Шу боисдан ҳам қурувчилар ишни жадал суръатларда олиб боришга ҳаракат қилмоқдалар.

Ҳозир бинога пойдевор қўйиш учун тупроқ ишлари амалга оширилмоқда. Механизаторлар ғайрат билан меҳнат қилиб, ҳар куни белгиланган нормадан анча ортиқ тупроқ ишларини бажаришаяпти.

Янги мактабда шу яқин атрофда сўнгги йилларда барпо қилинган турар жойларда яшовчи оилаларнинг фарзандлари ўқишади. Унда ўқувчиларнинг яхши билим олиши, спорт билан шуғулланиши учун ҳамма шароитлар бўлади.

Режалар белгилаб олинди

Куни кеча Ўзбекистон ССР Давлат Санъат музейи янги биносида республика музейлари ходимларининг икки кунлик семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР Маданият министри ўринбосари А. Муҳамедов, маданий-оқартув муассасалари бошқармаси бошлиғи А. Раҳматуллаев кенгаш қатнашчиларига юбилейга тайёргарлик ишлари ва музей ходимлари олдида турган вазифалар ҳақида гапириб бердилар. Шундан кейин, бир қатор шаҳарлардаги музей ходимлари сўзга чиқиб, партия ва ҳукуматимиз ғояларини кенг пропаганда қилиш, жонажон ўлкани атрофлича ўрганиш борасида олиб борилаётган тадбирлар ва тўпланган тажрибалар билан ўртоқлашдилар.

Кенгашда тарих фанлари доктори, профессор Х. Турсунов, тарих фанлари кандидати К. Аюпов Ўзбекистонда социализм ғоялари тантанаси, республиканинг 50 йил ичида босиб ўтган йўли ҳақида суҳбатлар ўтказдилар.

Кенгаш охирида СССР Давлат Эрмитажи ҳақидаги ҳужжатли кинофильм томоша қилинди.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

Москва цирки Тошкентда

Куни-кеча Тошкентда Москва цирк санъати усталарининг гастроллари бошланди.

Шаҳримизга биринчи марта ташриф буюрган бу коллектив «Поиск» деб аталади. Томошабинлар пойтахтлик санъат усталарини қизғин ва самимий кутиб олдилар.

Арманистон ССРда хизмат кўрсатган артист, машҳур кулги устаси Акоп Узунян ўғли Геннадий Узунян билан ажойиб лавҳаларни намойиш қилди. Унинг ҳар бир чиқишини томошабинлар қизғин қарши олишди .Бундан ташқари, тажрибали саҳна усталаридан ака-ука Кобзевлар, акробатчилардан Г. Бистрова, Д. Заринь, Любовь ва Анатолий Сударчиковлар, уста қизиқчилардан Г. Бойко ва М. Бандовкин, Г. Бистров ва В. Мословский, қувноқ жонглёрлар В. Ракин ва А. Чжанлар ўз санъатларини усталик билан намойиш қилдилар.

Гастрол бошланиши муносабати билан «Поиск» группасининг бадиий раҳбари Георгий Георгиевич Бистров мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Коллективимиз асосан Москва цирк билим юртини тугатган, спорт мусобақаларида ўзининг эпчиллик маҳоратини кўрсатган, бадиий ҳаваскорлик коллективларида шуҳрат орттирган ёшлардан ташкил топган. Ансамбль олдидаги асосий вазифалардан бири цирк санъатининг янги-янги қирраларини ўйлаб топиш ва уларни омма олдида намойиш қилишдан иборат.

Коллективимиз бундан тўрт йил муқаддам ташкил топган бўлиб у мамлакатимизнинг кўп шаҳар ва қишлоқларида муваффақиятли концертлар берди. Навбатдаги сафаримиз Ўрта Осиё республикалари бўйлаб ўтмоқда. Биз Олмаота, Душанбе шаҳарларида бўлиб, мана энди Тошкентга марҳамат қилдик. Бир ой давом этадиган гастролларимиз ўзбек томошабинларига манзур бўлса, ўзимизни бахтиёр деб ҳисоблаймиз.

●Тўқкизлар ташаббуси қанот ёймоқда

Илғорликка интилиб

Ҳар куни автобаза дарвозасидан чиқиб борар эканмиз, «Сафарингиз бехатар бўлсин!» деган ёзувга кўзимиз тушади. Бу, шунчаки, оддий шиор эмас, балки биз, меҳнат кишиларининг бир-биримизга билдирадиган тилагимиздир. Коллективимизда бир кишининг ютуғи ҳам кўпчиликни руҳлантириб юборади. Илғорларга тенглашишга, улардан ўрнак олишга ҳаракат қиламиз. Шунинг учун ҳам, меҳнатимиз кундан-кунга баракали бўлмоқда.

Ҳар куни машина рулига ўтирар эканман, бир нарсадан кўнглим тўқ бўлади. Чунки ҳалол меҳнатнинг эъзозланишини, муносиб тақдирланишини автобазадаги ўн йиллик меҳнат фаолиятим давомида жуда яхши биламан. Шунинг учун, белгиланган юкни ўз вақтида манзилга етказишга ошиқаман. Мен бошқараётган «ЗИЛ—555» машинаси прицеп билан биргаликда бир рейсда 13 ярим тонна юк ташийди. Бироқ ойлик топшириқларни ортиғи билан бажариш учун юкни олиб, машинани ғизиллатиб кетавериш билан иш битмайди. Техникага ихлос қўймоқ лозим. Машинани қанчалик авайлаб, эҳтиётлаб ишлатадиган бўлсанг, сени «доғда» қолдирмайди. Шундай ҳамкасбларим борки, улар узоқдан юриб келаётган машинанинг овозига қараб, қаерда «касали» борлигини адашмасдан айтиб бера олади. Бу, албатта, ўз ишларига сидқидиллик билан қарашнинг натижаси. Мен билан ёнма-ён ишлаётган кишиларнинг ўз меҳнатига бўлган ана шундай муносабатини кўрар эканман, беихтиёр руҳланиб кетаман. Негаки, коллективимиз аъзоларининг қўлга киритаётган ютуқларида илғор ва ташаббускор ана шундай кишиларнинг хизмати катта бўлмоқда.

Меҳнат гаштини чуқур ҳис қилган киши ҳаётда олға босаверар экан. Н. Тишков, Н. Нехорошков каби ҳамкасбларимнинг кунига икки норма бажараётганини кўриб, беихтиёр шундай хулосага келаман. Тўғриси, меҳнат илғорларини руҳлантириб, уларни янги-янги зафарларга чорлаётган кучнинг манбаи қаерда? Бу тўғрида КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатида «Бизнинг мамлакатимизда халқ меҳнати билан вужудга келтирилган нарсаларнинг ҳаммаси халқникидир»,— деб жуда ҳаққоний айтилган.

Яқинда республикамизнинг 9 донгдор ишчиси шу беш йилликда ўнинчи беш йиллик топшириқларини бажариш ташаббуси билан чиқди. Корхонамизда биринчи бўлиб меҳнат илғорлари ташаббусини қўллаб-қувватладим ва ҳамкасбларимни ҳам бунга даъват этдим.

Мен машинада юк ташиш беш йиллик планини янги йил арафасида бажарган эдим. Шундан буён смена топшириқларини мунтазам 1,5—2 ҳисса қилиб бажариш билан, ҳозирда 1976 йилнинг август ойи ҳисобига меҳнат қилаяпман. Шунингдек, юбилей йилининг ўзида 1500 литр ёқилғини тежаб қолишга аҳд қилганман.

Шуни айтиш керакки, меҳнатда қувончли ютуқларни қўлга киритиш бутун коллектив аъзоларининг ғайрат-шижоатига боғлиқ. Шунинг учун, беш йилликнинг белгиловчи йилида, авиация заводининг фрезерчиси, СССР Олий Советининг депутати Альбина Девятованинг «Муносиб ўринбосарлар тайёрлайлик» деган чақириғига қўшилиб 3 ёш ҳайдовчига ўз тажрибамни ўргатяпман. Бундан икки—уч йил илгари тайёрлаган шогирдларим эса, айни кезларда мен билан мусобақалашиб меҳнат қилаяпти.

Коллективимизда ўзаро меҳнат беллашувининг тўғри ташкил қилиниши катта имкониятларга йўл очиб бераяпти. Шунинг учун ҳам ишда ажойиб муваффақиятларни қўлга киритаяпмиз. Автобазамизда белгиловчи йилнинг биринчи квартал плани муваффақиятли бажарилди. Уч ой ичида ҳаммаси бўлиб 563 минг тонна халқ хўжалик юклари ташилди. Бу эса, планлагидан 12 минг тонна кўпдир. Бундай юқори кўрсаткичга техника воситаларидан самарали фойдаланиш туфайли эришдик. Автобазамизда машиналарнинг ҳар икки томонга юк билан қатнашини таъминлайдиган рационал графиклар ишлаб чиқилган. Бу эса, ҳамкасбларимга вақтдан ўзиб ишлаш имконини бераяпти. Сафимизда 50 дан ортиқ киши 5 йиллик топшириқларини 4 йилда бажариш иштиёқи билан меҳнат қилаяпти. Яқинда ҳамкасбларим мени Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланганлигим билан қизғин табриклашди.

Ж. РУСТАМОВ,

Марказлаштирилган юк ташиш трестига қарашли 39-автобазанинг ҳайдовчиси, коммунистик меҳнат забдори.

Пойтахтимиздаги «Агрегат» заводи ишчилари ўртасида ўзаро социалистик мусобақа кенг авж олмоқда.

Сиз мана бу суратда 5-цехнинг илғор фрезерчиси Элдор Рафиқов (чапда) билан токарь Владимир Кирянов ўртоқларни кўриб турибсиз. Бу икки коммунист ишчи беш йилликни тўрт йилда бажариш юзасидан ўзаро мусобақалашмоқда.

⊙ ҚУРИЛИШ МАЙДОНЛАРИДА

Байрам туҳфаси

Белгиловчи йил план ва топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган «Главташкентстрой» уйсозлик комбинати 1-пардоз ишлари бошқармасининг бинокорлари 1 май байрамини муносиб совғалар билан кутиб олишга аҳд қилишган. Улар ишга тушириладиган турар жой биноларида тез ва сифатли пардоз ишларини амалга оширишмоқда.

Куни-кеча бошқарма бинокорлари Юнусобод массивининг С—4 микрорайонидаги 43, 44, 45, 50-уй-жойларда охирги жилолаш ишларини туғаллаб, қабул комиссиясига тақдим этишди.

Янги ҳордиқ зонаси

Чилонзор массивида Тошкентнинг энг кўркам паркларидан бири бунёд этилмоқда. Унга Узбекистон ССРнинг 50 йиллиги номи берилди. Ҳозир бу ерда ерлар текисланмоқда, кузга бориб кўчатлр ўтқазилади.

Паст-баланд 30 гектарлик территория ҳордиқ чиқариш зонаси яратиш учун ғоятда мосдир. Лойиҳа авторлари мавжуд рельефни мумкин қадар сақлаб қолишга, пастлик жойларни эса сув билан тўлдириб, катта ва кўркам кўл вужудга келтиришга қарор қилдилар.

Янги маданият ва истироҳат парки Чилонзор марказий квартали ёнида, бўлғуси метро станцияси яқинида жойлашади.

(УзТАГ).

●Белгиловчи йил одимлари

ТАҲСИНГА ЛОЙИҚ

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатида кишиларимизнинг соғлиғини сақлаш, уларга медицина ёрдамини кўрсатишни яхшилаш ва кўплаб шифобахш дори-дармонлар ишлаб чиқариш масаласига алоҳида эътибор берилган. Чунки эл соғлиғи — юрт бойлиги, дейди халқимиз.

Беш йилликнинг тўртинчи белгиловчи йилида кишиларимизни зарур дори-дармонлар билан таъминлашга аҳд қилган химия-фармацевтика заводи коллективи зиммага оширилган мажбурият олиб меҳнат қилаяпти. Корхонада бошланган ўзаро меҳнат беллашувида заводнинг иккинчи филиали ғолиблик қилмоқда. Филиал коллективи иш соатларидан унумли фойдаланиш ҳисобига, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтира бориб, биринчи квартал планини муддатидан илгари бажаришга, пландагига қўшимча кўплаб дори-дармонлар ишлаб чиқаришга муяссар бўлди. Шунингдек, сўнгги уч ой давомида корхонада қатор янги дори-дармонлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Корхонада ўрнатилган кўплаб янги ускуналар дори тайёрлаш жараёнини такомиллаштириш имконини бермоқда. Яқин-яқинларда ҳам корхона филиалида қўл кучи билан қилинадиган дориларни тақсимлаш жараёни механизациялаш г а н усулга кўчирилди. Бу эса, аптека цехида иш жараёнини тезлатиш билан бир неча ишчи кучини тежаб қолиш имконини берди. Цехларда техника воситаларидан самарали фойдаланиш ҳисобига вақтдан ўзиб меҳнат қилаётганларнинг сафи тобора ортиб боряпти.

— Коллективим и з аҳил ва ҳамжиҳат,— дейди аптека цехининг бош назоратчиси Азиза Маннопова,— шунинг учун ҳам, ўзаро меҳнат беллашувида ғолиб чиқаяпмиз. Яқинда цехимизда ёш оналар учун комплект чиқариш ўзлаштирилган эди. Биз бу янги аптечкаларга бўлган талабни ҳисобга олиб, йил охиригача 6 минг комплект ишлаб чиқаришга аҳд қилганмиз. Бу дориларимизни н г кўпи дала меҳнаткашларига жўнатилади.

Цех озода ва саранжом. Конвейерда келаётган таблеткаларни ишчилар қутиларга жойлашаяпти. М. Усмонова, Х. Абдуқодировалар дори тайёрлашнинг усталари экан. Улар кўпгина дори-дармонлар тайёрлаш технологиясини ёддан билишади. Шунинг учун ҳам, меҳнатдаги тажрибаларини Мария Тубалцева, Оля Генчекова ва бошқа ишчиларга ўргатишмоқда.

Таблетка цехи коллективи бу йил 70 номда 100 мингдан зиёд таблетка етказиб беришлари керак. Цехда ҳар бир минутни бевосита ишлаб чиқаришга сарфланишига катта эътибор берилмоқда. Чунки цех бўйича йўқотилган бир минут ичида 100 га яқин таблетка дорилари ишлаб чиқарилади. Цехнинг моҳир ишчиси коммунистик меҳнат зарбдори М. Азимова коллектив аъзоларининг келгусидаги иш режаларини қуйидагича ифода этди.

— Биз олган социалистик мажбуриятимизни 15 декабрга бажариб, планга қўшимча кўплаб дори-дармонлар ишлаб чиқаришга аҳд қилганмиз. Айниқса бу йил юрак ва бод касалликларига қарши кўплаб доридармонлар тайёрлаймиз.

Социалистик мусобақа коллектив аъзоларининг меҳнатдаги ютуқларига гаров бўлмоқда. Илғор тажрибалар оммалашиб боряпти. Шунинг учун ҳам, корхонада вақтдан ўзиб ишлаётганларнинг сони тобора кўпаймоқда. Филиал коллективи бу йил баҳорги экиш мавсуми бошлангунча қишлоқ меҳнаткашларига кўплаб дори-дармонлар етказиб берди. Шунингдек, дала шийпонлари учун махсус аптечкалар жўнатилди. Корхона ўз оталиғига олган Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхоз меҳнаткашлари саломатлигини сақлаш мақсадида, уларга яқиндан ёрдам қўлини чўзмоқда. Колхознинг дала шийпонлари ва ферма участкалари аптечкалар билан таъминланган.

Ҳа, эл-юртимизни дори-дармон билан таъминла ётган химия-фармацевтика заводи коллективининг меҳнати ҳар қанча таҳсинга лойиқ.

М. ЙЎЛДОШЕВА.

«Узбексельмаш» заводининг машинасозлари мамлакатимиз пахтакорлари учун кўплаб сеялка, кўсак териш машиналарини тайёрлаб бермоқда.

СУРАТДА: 4-цехнинг илғор ишчиси Борис Шкурин бош бўлган слесарлар янги сеялкаларни тайёрлаш пайтида.

М. Нуриддинов фотолари

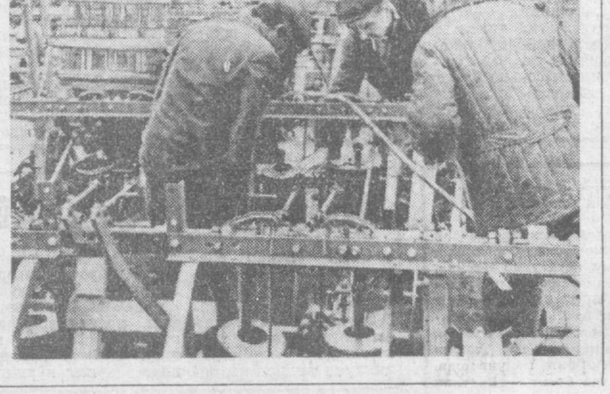

Жаҳон ойнаси

«Юзмингчилар» ҳаракати

БРАТИСЛАВА. Словакия Социалистик Республикасининг корхоналарида «Юзмингчилар» ҳаракати кенг қулоч ёзди. Жиар—Грон шаҳридаги Словакия миллий қўзғолони номли завод инженери Маршалек бу ҳаракатнинг ташаббускори бўлди. У бешинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш мақсадида ҳар бир инженер, техник, мастер ёки ишчи рационализаторлик таклифларини киритиш, меҳнатнинг новаторлик методларини жорий этиш йўли билан ҳар йили камида 100.000 крона иқтисодий самара олишга эришишни таклиф қилди.

Яқинда Дубница шаҳрида Словакия станоксозлик ва металлургия заводлари ходимларидан иборат «Юзмингчилар»нинг навбатдаги конференцияси бўлиб ўтди. Ҳозир саноатнинг ана шу тармоқларига қарашли корхоналарида мингдан ортиқ «Юзмингчи» бор. Шу пешқадамларнинг рационализаторлик таклифларини жорий этиш туфайли қарийб 131 миллион крона иқтисодий фойда олинди.

Ишсизлар

ЛОНДОН. Англия кино санъати ходимларининг қарийб 70 проценти ҳозир ишсиз ёки тўла бўлмаган иш куни билан банд. Бу ишсизлик Англияда кинофильм ишлаб чиқариш кескин камайиб кетганлиги оқибатида юз берган. Кино ишлаб чиқаришнинг анчагина қисми Америка монополиялари қўлидадир.

Ҳамкорликни мустаҳкамлаш йўлида

ЛАГОС. (ТАСС). Нигерия пойтахтида СССР билан Нигерия ўртасида маданий ҳамкорлик ва алоқа юзасидан 1974 йилга мўлжалланган программа имзоланди. Бу программа ҳар икки мамлакатнинг бир-бирларига маданият ва санъат арбобларини, шунингдек олий ва ҳунар-техника таълими соҳасида ишловчи мутахассисларини кўплаб юбориб туришни кўзда тутади. Ўқитувчиларни бир-бирларига юбориб туриш. совет олий ўқув юртларида ўқувчи нигериялик студентларга стипендиялар бериш, хотин-қизлар спорт ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар йўли билан алоқа боғлаш, совет артистларини Нигерияга юбориш, кино ҳафтаси ўтказиш, тасвирий санъат ва фотосурат кўргазмаларини кенг кўламда айрбошлаш ҳам кўзда тутилади.

Нигериянинг меҳнат ва ахборот масалалари билан шуғулланувчи комиссари Антони Энахоро программани имзолаш маросимида нутқ сўзлаб, қуйидагиларни айтди: бу ҳужжат Совет — Нигерия маданий ҳамкорлигини ривожлантириш ишига қўшилган муҳим ҳисса бўлади ва СССР билан Нигерия халқлари ўртасидаги ҳамжиҳатликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

310 миллион киши

ПАРИЖ. (ТАСС). Латин Америкаси демография марказининг докладида бундай дейилади: ҳозирги вақтда Латин Америкасида 310 миллион киши истиқомат қилади. Франс Пресс агентлиги хабар беради: яқин олти йил ичида, дейилади докладда, ер куррасининг шу районида яшовчи аҳоли 90 миллион нафар ортади.

Пойтахтимиз гўзал ва кўкаламзор бўлсин!

⊙ ЖАМОАТЧИЛИК АСОСИДА ИШЛАЙЛИК!

⊙ КУЧАЛАРГА ҚАЧОН ФАЙЗ КИРАДИ?

⊙ СУВГА ТАШНА АРИҚЛАР

⊙ БИНОЛАР НЕГА ОҚЛАНМАЙДИ?

⊙ АКТИВЛАР БОШ БУЛМАГАЧ

⊙ МАҲАЛЛАЛАР ДОИМО ОЗОДА БУЛСИН!

«Тошкент оқшоми» БОНГ УРАДИ!

ИЧИ ЯЛТИРОҚ, УСТИ ҚАЛТИРОҚ

«Инсон учун биринчи бахт соғлиқ бўлса, иккинчи бахт гўзалликдир», деган экан Афлотун. Кишиларнинг соғлиги учун ҳам, гўзаллиги учун ҳам зарур нарса— озодаликдир. Саранжон-саришта ерда ҳар бир одам ўзини яхши ҳис этади руҳи кўтарилади, табиати енгиллашади. Демак, озодалик бор жойда гўзаллик мавжуд. Тозалик бор ерда соғлиқ барқарор.

...Ҳамза районида Толариқ маҳалласи бор. Маҳалла комитетининг раиси К. Худойбердиев пенсионер отахонлардан. Унинг тиниб-тинчимаслиги сабабли, сўнгги йилларда маҳалла қиёфаси бутунлай ўзгариб кетди. Битта янги амбулатория, озиқ-овқат магазини, чойхона қурилди. Катта йўлнинг икки чети асфальтланди. Маданият уйи жадал суръатлар билан қуриляпти. Бу ишларнинг ҳаммаси жамоатчилик кучи билан бунёдга келмоқда.

Чилонзор районидаги «2-Қатортол» ва Фирдавсий номли маҳаллаларда ҳам жамоатчилик асосида талай ишлар қилинди. Бу маҳаллаларда бўлган кишиларнинг баҳри-дили очилади. Йўл чеккаларига эрта баҳорда қатор қилиб экилган дарахтлар қуёш ҳароратидан баҳра олиб, кўкка бўй чўзяпти.

Бироқ, ҳамма маҳаллаларда ҳам аҳвол ана шундай деб бўлмайди. Бу галги сафаримизда сўнгги йилларда бунёдга келган, одамлар эътиборига сазовор бўлган маҳаллаларни айландик. Очиғини айтганда, шаҳримиздаги баъзи маҳаллаларнинг ҳозирги аҳволи ободончилик ва озодагарчилик ишлари кишини қаноатлантирмайди.

Масалан, Киров районига қарашли «Гидростанция» маҳалласини олайлик. Бу ерда 450 хонадон истиқомат қилади. Маҳаллада ободончилик борасида қатор ишлар қилинган. Фирдавсий, Ҳакимзода, Сибирск, Ж. Обидова кўчаларининг икки четидан ўтган ариқчалар тартибга келтирилган. Улардан шарқираб сув оқиб турибди.

Маҳалла кўчаларини айлансангиз, қатор ҳашаматли иморатларни кўрасиз. Уларнинг ички томони диққатингизни ўзига тортади. Гўзал ва жимжимадор безакларни кўриб ҳайратланасиз. Афсуски, бундай иморатларнинг кўпи «ичи ялтироқ, усти қалтироқ»дир. Безаклар фақат ҳовли томондангина ўзини намоён этади. Ташқи томон эса бир аҳволда. Ажабланиб ёқа ушлайсиз. Қизиқ, иморатнинг ичига шунчалик зеб берган одам наҳот, ташқарисини ҳеч бўлмаганда, оқлаб қўймади экан?

Сибирск кўчасидаги 30-уйга қадам ранжида қилдик. Ёруғ ва кенг хоналар топтоза. Хўш, ташқи томон-чи? Ташландиқ ҳолда. Деворлар бундан 15 йил олдинги лойсувоқлигича ётибди.

Шу кўчада истиқомат қилувчи М. Мирсодиқовнинг ҳовлисига кириб, уй эгаларининг табиатига тан бердик. Ранг-баранг ўсимлик ва дарахтлар хонадонга файз киритиб турибди. Уйнинг ичи ва ҳовли томон жуда кўркам. Ҳашаматли безаклар кўзни қамаштиради. Лекин, ташқи томон ночор аҳволда. Хонадон эгаларининг бино ташқарисини тартибга келтириб қўйишлари шунчалик қийинмикин?

1-Мингўрик кўчасидаги Х. Рихсиев, Т. Самойлиналар истиқомат қилаётган уйларнинг ташқи кўриниши ҳам юқоридагилардан яхши эмас. Бу оилалар ён қўшнилари М. Мирсоатовдан ўрнак олсалар яхши бўларди. У яшайдиган уйнинг ички ва ташқи деворлари бир текис ремонт қилинган, дил билан оқланган. Эшик олдида кўмкўк яшил тўсиқлар, ҳар хил дарахт кўчатлари ўтқазилган.

Кисловодск кўчаси яқинида жойлашган «Янгиариқ» маҳалласининг номи кўпдан бери эл оғзига тушган. Маҳалла территорияси кенг. Унда 900 хонадон исиқомат қилади. Бизни маҳалла активларидан Ҳ. Султонов қарши олди.

Маҳаллада ибратли ишлар қилиняпти. Турли-туман дарахт кўчатлари ўтқазилмоқда. Бироқ бу билангина иш битмайди, албатта. Озодагарчилик ҳам диққат-эътибордан четда қолмаслиги керак.

Т. Жалилов кўчаси маҳалланинг энг катта кўчаларидан ҳисобланади. Кўчанинг бошланишидан то маҳалла идорасигача бўлган қисми ифлос. Ариқлар тозаланмаган. Ҳатто идора территориясининг тартибсизлиги кишини ҳайратга солади. Йўл чеккаларидаги ариқчаларда ахлатлар сочилиб ётибди. Уларнинг кўплигидан ариқ тўлиб қолган.

—Неча марта айтдим, шу ерни тозалаб қўйинглар деб, қулоқ солишмайди, — дейди Ҳ. Султонов.

Бир нечта уйларга кирдик. Ичкариси озода, тартибли, ташқариси қаровсиз қолдирилган. Пенсионер П. И. Якименко истиқомат қиладиган уй диққатимизни ўзига тортди. Ташқи кўриниши жуда гўзал. Уй атрофи яшил тўсиқлар билан ўралган. Тўсиқ ичкарисига экилган турли-туман мевали дарахтлар гуллаб турибди.

—Ёшлигимдан боғни яхши кўраман, —дейди Пётр Иванович, — теварак атрофинг дарахт ва гуллар билан ўралганига не етсин. Мириқиб дам оласан. Табиатинг равшан бўлади. Бир вақтлар, эшигимиз тагидаги ариқчадан шарқираб сув оқарди. Энди эса, афсус, мағзава оқаяпти. Қўшниларни тартибга чақирсанг, кўзига ёмон кўринасан. Маҳалла активлари бундай тартибсизликларга етарли чора кўришмаяпти. Очиғини айтиш керак, сўнгги йилларда ариқлар эътибордан четда қолдириляпти. Тозаланмайди. Ахлат тўкилади. Бора-бора тўлиб, ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетмоқда.

Собир Раҳимов районидаги Абдулла Қодирий номидаги маҳаллага Ғ. Сиддиқов раислик қилади. Маҳалла территориясидаги баъзи хонадонларга кириб, одамлар билан суҳбатлашганимизда, маҳалла кўчаларида қад кўтарган биноларнинг кўпи «ичи ялтироқ, усти қалтироқ» эканлигига ишонч ҳосил қилдик.

—Бизга оқлаш учун ҳали кўрсатма берилгани йўқ,— дейишади маҳалла активлари, — агар юқоридан айтишганда эди, барча уйларнинг кўча томонини албатта оқлаб қўйган бўлардик.

Қизиқ, бу қандай гап бўлди. Наҳот, одамлар ва маҳалла активлари уйни оқлаш учун бировдан кўрсатма кутиб ўтиришса? Ахир, бундай кўрсатмани маҳалла активларининг ўзлари беришлари керак-ку. Улар бу борада биринчи бўлиб ташаббус кўрсатишлари лозим-ку.

Алоқа ва Қуёш кўчаларини айланганимизда 2 ва 29-уйлар ярқ этиб кўзга ташланди. Ҳар иккала уйнинг ички ва ташқи томонидан маҳалладошлар ибрат олсалар арзийди.

—Илтимос район озиқ-овқат бўлимига айтсаларингиз, маҳалламиздаги магазин қурилишини тезлаштириб беришса? — сўрашди биздан маҳалладошлар.

Собир Раҳимов районидаги «Зарбдор» маҳалласидаги бу ариқни кўрган ҳар бир киши таажжубдан, ёқасини ушлайди. Наҳотки маҳалла активлари ана шу ариқдаги чиқиндиларни кўриб кўз юмиб ўтишса.

Х. Мирзакаримов фотоси.

Қурилиш «майдонини» ўз кўзимиз билан кўриб, аниқ хулоса чиқариш учун бу ерга келдик. Шундоққина маҳалла комитети идорасининг ёнгинасида экан. Пойдевор қуйиб қўйилган. Пишиқ ғишт келтирилган. Ҳамма нарса тайёр. Фақат иш бошлаш керак. Нари борса, бир уйнинг саҳнидек келадиган магазин қурилишининг ташвиши бир олам. Агар ҳашар қилинса, бир кунда магазин қурилишини туғаллаш мумкин. Маҳалла аҳли магазинни биров томонидан қуриб берилишини кутишяпти. Шунинг учун ҳам, улар келган кетган кишига дарҳол магазин қурилишидан шикоят қилишади.

Октябрь район ободонлаштириш бошқармаси тозалик ва ободончилик бўйича ташаббус билан чиқди. Бу хайрли ишни райондаги бутун маҳаллалар қўллаб-қувватлашди. Районда бу борада талай ишлар қилинди. Бунга бир қатор маҳаллаларда бўлганимизда, у ердаги ибратли ишларни кўрганимизда ишонч ҳосил қилдик. Лекин, ҳамма маҳаллаларда ҳам ободонлаштириш ишлари кўнгилдагидек эмас.

Литвинов номли маҳаллага қарашли Тинчлик кўчаси бўйлаб қатор уйлар қурилган. Бир вақтлар бу кўчадан юрган киши хонадонларнинг ташқи кўринишини кўриб, жуда қувонарди. Уларнинг деярли барчаси бир текисда оқланиб, тартибга келтирилган эди. Бу кўча доимо озода бўларди. Эндиликда, уйларнинг ташқи кўриниши «ола чалпоқ» ҳолга келиб қолган. Девордаги оҳаклар ивиб, тушиб кетган. Уларни қайта оқлаб, тартибга келтириш ҳозирча ҳеч кимнинг хаёлига келмаяпти.

Хохлова кўчасидаги катта ариқдан олдинлари шишадек тиниқ сув оқарди. Энди эса, қоп-қора кўлмак оқаяпти. Ариқ шу қадар ифлоски, қараб бўлмайди. Назаримизда, бу ердаги хонадонлар бутун чиқинди ва ахлатларини шу ариққа ташлашадиган бўлиб қолишган. Ариқ кавлаб тозаланмаганига бир неча йил бўлгани унинг аҳволидан кўриниб турибди. Бу ариқнинг маҳалла комитети идораси ёнгинасида бўлиши, айниқса, бизни ташвишга солди. Шу ерда чойхона бор. Маҳалла маркази ҳам шу жой. Ёз кунлари чойхўрлар шу ерга тўпланишади. Билмадик, улар бу антисанитария ҳолатидаги жойда қандай ўтиришаркин? Бу ҳақда маҳалла комитети ва унинг активлари бир ўйлаб кўришса яхши бўларди.

Уйғур кўчаси бўйлаб ўтган катта ариқнинг аҳволи ҳам бундан яхши эмас. Атрофга муътадил ҳаво тарқатувчи, зилол сув билан одамлар дилини яшнатувчи, ёз кунлари чўмилиб ҳордиқ чиқарадиган бу ариқни хўжасизларча ташлаб қўйилганлиги кимни ранжитмайди дейсиз. Агар хонадонлар барча ахлатларни ариққа ағдараверишса, арзимаган вақт ичида ариқ ўрнида ахлат тепалик ҳосил бўлиши ҳам ҳеч гап эмас.

Бирлик ва Бешқайрағоч массивлари зилзиладан сўнг бунёд этилди. Ҳозир бу массивлар қиёфаси жуда ўзгариб кетди. Айниқса, кўчаларнинг номларини айтмайсизми? Дилноз, Замаҳшарий, Зафарий, Меҳмондўст каби чиройли номлар. Лекин, баъзи кўчаларнинг исми жисмига монанд эмас. Кўпчилик уйларнинг ташқи томони қаровсиз.

Фурқат маҳалласида қатор тартибсизликлар мавжуд. Идора олдидаги сўрида уч киши суҳбат қуришарди. Улардан бири шу маҳалланинг активларидан Л. Хўжаев экан.

—Камчилик йўқ ҳисоб бизда,—дейди у, — уйларимиз озода, тоза. Кўчалар чиройли. Мунтазам тозалаб турамиз. Хуллас, ишимиз зўр.

Минг афсус, маҳалла аҳволи Л. Хўжаев тарифлаганча эмас. Масалан, маҳалла комиссияси жойлашган идора атрофини олайлик. Идоранинг ташқи кўриниши жуда хунук. Деворлар нураб, оҳаклари тушиб кетган. Чойхона ҳам кўримсиз. Унинг ёнидаги бостирма бутунлай қаровсиз қолдирилган. Бу ерда тартиб ўрнатиш тўғрисида ҳеч ким бош қотирмаяпти. Маҳаллага қарашли Шоир проездининг ифлослиги, бу ердаги тартибсизликлар ҳақида бир неча бор редакциямизга хат-хабарлар келган эди. Лекин, шу вақтгача ҳам кўчада тартиб ўрнатилмабди. Ўтган йили маҳаллада 3 минг туп дарахт ўтқазилибди. Бу йил қанча ўтқазилгани ҳам номаълум.

Муаллим кўчаси маҳалланинг энг гавжум кўчаларидан. Аммо шу вақтгача бу кўча четига йўлкалар қилинмаган. 236мактаб ўқувчилари ва 450-боғча болалари шу кўчадан қатнашади. Машиналар серқатнов бўлган бу кўчадан ёш болаларнинг мунтазам юриши уларнинг ҳаётини хавф остида қолдирмоқда. Кўпгина уйларнинг ташқи кўриниши ҳам киши ғашини келтиради.

Шу ўринда табиий бир савол туғилади. Хўп, баъзи маҳалла комитетлари кўча ва уйларнинг ташқи, кўринишини тартибга келтириш ахлатларни олиб ташлаш ҳақида етарли бош қотирмаётган экан, ахир, бу районларда жойлашган санитария эпидимиология станцияси хизматчилари қаёққа қарашаяпти? Нега улар бу жойлардаги тартибсизликлардан бехабар? Кўчаларни озода ва тоза сақлаш ҳақида етарли қайғуришмайди. Ўйлаймизки, юқоридаги камчиликлардан улар ўзларига тегишли хулоса чиқариб оладилар.

Маҳаллаларимиз доим озода бўлсин. Ҳар бир маҳалла аҳолиси тозалик учун курашсин? Шундагина ҳар доим танимиз соғ, табиатимиз чоғон бўлади.

Р. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
М. КОМИЛЖОНОВ,
«Тошкент оқшоми»нинг махсус мухбирлари.

Сиз бу суратда «Сапёрлар» кўчаси бурчагидаги қурилиш майдонини кўриб турибсиз. Бу ердан ўтган ҳар бир ҳамшаҳаримизни дили ранжийди.

Шарқ юлдузи — АПРЕЛЬ СОНИДА

«Шарқ Юлдузи» журналининг апрель сони босмадан чиқди. Журналининг бу сони Владимир Ильич Лениннинг иш кабинетидаги сурати билан очилади.

«Янги ҳикоялар» рубрикаси остида С. Анорбоев. С. Зуннунова, Э. Амит, Н. Аминов, С. Аъзамова, Қ. Кенжа, А. Эшонов, А. Ҳусанов, Ш. Исахонова, У. Темурларнинг ҳикоялари берилган.

«Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан» рубрикаси остида эса Ҳ. Шариповнинг «Ильични ўйлайман» номли китобидан шеърлар берилган. О. Холдорнинг «Мен — Андижонман» достон-қасидаси, Т. Сулаймоннинг янги шеърлари билан ҳам шу сонда танишасиз. Шунингдек, Гётенинг «Фауст» асари иккинчи китобининг давомини ҳам ўқишингиз мумкин.

«Танқид ва адабиётшунослик» бўлимида ижодкорлар ва санъаткорларнинг «Қўшиқ ва замон» мавзуидаги баҳслари босилган.

Журналнинг «Очерк», «Публицистика», «Дўстлар нигоҳи билан», «Адабий портретлар», «Санъат», «Қардошлик даврасида», «Бизнинг календарь», «Юбилярларимиз» рубрикалари остида ҳам қизиқарли материаллар бор.

Ҳусниддин ШАРИПОВ.

«ИЛЬИЧНИ ЎЙЛАЙМАН» КИТОБИДАН

Тўқ мағиз

Навбаҳорнинг аста ёришар уфқи,
Қоришар гўёки кумуш мис билан.
Табиат кипригин тарк этиб уйқу,
Яшар кўз гавҳари шаффоф ҳис билан.
Ўткир кўз уфқни кўзлаши бешак,
Куч керак уфқдан тергали чечак.
Деҳқон илиги ҳам бўлмагай пучак,
Тупроқни тўйдириб тўқ мағиз билан.
Истиқбол тарихга сингмоғи аён.
Бизлар ўтаверсак довонма-довон,
Сафар ўшанда ҳам этажак давом,
Ва бўлгай сафарда Ильич биз билан.

ТЎРА СУЛАЙМОН.

БАҲОР, СОҒИНТИРИБ КЕЛИШИНГ ЯХШИ

Ўсма қўйди кўклам уфқ қошига,
Сел урилди дарё. ўзан тошига,
Сўфитўрғай қўнди уват бошига,
Кўп ҳозирлик кўрганда йил бошига,
Баҳор, соғинтириб келишинг яхши.
Деҳқон кўкламининг ажиб дамини,
Далага йўл олган қут қадамини,
Наврўзи оламнинг зап карамини,
Қирларда гул сайли-эл байрамини
Баҳорнинг соғиниб келиши яхши.
Яйловларда майса қимтир қўй-қўзи,
Дардга шифо човкар бия қимизи,
Ерга зарҳал ҳар гиёҳнинг илдизи,
Қопланмасдан гулга буткул қир юзи,
Баҳор, соғинтириб келишинг яхши.
Чечаклар қоплади анҳор бўйини,
Дарёда бошланди суқсур ўйини,
Чағатга ҳайдади чорва, қўйини,
Чорвадор, деҳқонинг меҳнат тўйини,
Баҳорнинг соғиниб келиши яхши.
Сирли туюлади мажнунтол таги,
Жилға, сой бўйлари, тоғлар этаги,
Тўқсонга туташган чолнинг эртаги,
Энди ниш урганда бодом куртаги,
Баҳор, соғинтириб келишинг яхши.
Сира кетмас бўлиб келгин бу ёққа,
Гўзаллик ола кел бўстонга, боққа.
Ой бўлиб, кун бўлиб киргин қучоққа.
Камол-ҳаққа бўлсин, завол-ноҳаққа,
Ишқингда булбулин қўймай қийноққа,
Баҳор, гулзор бўлиб келишинг яхши.
Яқин-йироқлардан келар най саси,
Пахтакор ёшларнинг шўх таронаси,
Қўшиқсиз ҳаётнинг йўқдир маъноси,
Товланмай товуслар, тоғлар сўнаси,
Баҳор, соғинтириб келишинг яхши.
Қиру адирларда қор, дилларда баҳор,
Турна пастлаб ўтар элларда баҳор,
Ғоз қўниб, ғоз учар кўлларда баҳор,
Юлғун рангга кирди-чўлларда баҳор,
Баҳор, қувонтириб келишинг яхши.

ЎЛМАС САНЪАТКОР

Абдулла Қодирий туғилганига 80 йил тўлди

Абдулла Қодирий (Жулқунбой) реалистик романчиликнинг туғилиши ва ривожига қўшган катта хизматлари билан ўзбек совет адабиёти классиклари сафидан муносиб жой олди.

Абдулла Қодирий 1894 йил 10 апрелда Тошкентда боғбон оиласида туғилди. Унинг отаси Қодир бобо аввалари савдо-сотиқ ишларига аралашган бўлса-да, омади юришмай, боғдорчилик ишлари билан шуғулланган. «Бошида бой оилада туғилдимми ёки камбағал оиладамн, албатта билмадим,— деб ёзган эди адиб ўз таржимаи ҳолида.— Аммо ёшим 7—8 га етгач, қорним ошга тўймаганидан; устим тузукроқ кийим кўрмаганидан аниқ билдимки, беш жоннинг томоғи фақат 80 ёшлик бир чол отамнинг меҳнатидан, 1300 саржин боғнинг ёзда етиштириб берадиган ҳосилидан келар экан».

Абдулла ёшлигида «эски усул» мактабида, «русско-туземная школа»да, бир муддат мадрасада ўқиди. Лекин оиладаги қашшоқлик натижасида у ўқишни мунтазам давом эттира олмади, ўз таъбири билан айтганда: «тартибли мактаб кўрмади». У ўн икки ёшидан бошлабоқ тирикчилик кўчасига кирди: бойлар қўлида хизматчи, приказчик бўлди, отасининг боғ ишларига қарашди, акаси билан биргаликда дурадгорчилик (тоқичилик) қилди. Ҳаёт қозонида қайнаш, турли хил социал табақа вакиллари билан танишиш, халқ ҳаётига ҳамдардлик бўлажак ёзувчи учун бой материаллар манбаи бўлиб қолган эди.

Абдулла Қодирийнинг ижоди 1913—14 йиллардан бошланди. У татар тилида чиқадиган газеталарни ўқир экан, ўзбекча чиқа бошлаган газета ва журналларга шеърлар, хабарлар ёзиш эҳтиёжини сезади. Унинг биринчи ҳикояси «Жувонбоз»да (1915) жаҳолат ботқоғига ботган бойваччанинг саргузаштлари баён этилади, ҳаётдаги ёмон мисолни келтириш билан унга контраст ҳолда яхши ахлоқ ўрганиш, илмга чақириш кўзда тутилади. «Бахтсиз куёв» (1915) драмасида эса, бойдан қарз олиб уйланган, лекин қарзини ўз вақтида тўлашга қодир бўлмаганлиги сабабли ўзини-ўзи ўлдиришга мажбур бўлган камбағал йигит Солиҳнинг фожиали ҳаёти кўрсатилади. Муаллиф эски урф-одатларни танқид қилар экан, илм-маърифатга эришиш йўли билан бундай иллатлардан қутулиш мумкин деб ўйлайди ва бу соҳада ислоҳчилик ғояларини илгари суради. «Улоқда» (1916) ҳикояси Қодирийнинг ғоявий-бадиий жиҳатдан йил сайин такомиллашиб бораётганини кўрсатади. Унда халқ ҳаётига яқинлашиш кучая боради, реализм илдиз ота бошлайди.

Октябрь инқилоби шарофати билан адиб ижодий эволюциясида янги саҳифа очилди. У турли совет корхоналарида ишлайди: эски шаҳардаги уюшган ишчилар, бинокорлар ўртасида бўлиб, уламо ва бойларга қарши хитобнома ва ишчиларни ташкилотга чақириб тарғиботномалар ёзади, касаба союзларига саркотиб бўлади, шаҳар озиқ комитетида, «Озиқ ишлари» газетасида, «Роста» деворий газетасида, «Иштирокиюн», «Қизил байроқ» газеталарида, «Инқилоб», «Коммунист йўлдош», «Муштум» журналларида хизмат қилади. Меҳнаткаш халқ ҳаёти билан ҳамнафас, ҳамдард бўлган Абдулла Қодирий ўз ижодини янги социалистик тузум билан чамбарчас боғлайди. У ишчи-деҳқонлар ёзувчиси бўлиш билан фахрланади. «Чунки мен уларнинг ўз ичларидан чиққан, уларнинг дард ва тилакларини яқиндан билувчи, бунинг устига Улуғ Октябрь инқилобидан сўнг унинг шароитида, тарбиясида етишган бир ходимлари эдим», — дейди у.

Жулқунбой ўз билимини ошириш, ёзувчилик санъатини яхши эгаллаш ниятида 1924 йилда Москвага боради ва В. Брюсов номли Олий адабиёт курсида бир йил ўқийди.

Жулқунбой китобхонларга сатирик ёзувчи сифатида ҳам машҳур. Унинг «Калвак махзумнинг хотира дафтаридан» ва «Тошпўлат тажанг нима дейди?» каби ҳажвий асарлари, бир қатор актуал темаларда ёзилган фельетонлари, памфлет ва пародиялари 20-йилларнинг мураккаб бир шароитида, мамлакатимизда ҳали синфий кураш давом этаётган бир даврда муҳим аҳамият касб этди. Муаллиф ҳажвий асарларида ўз ифодасини топган ижобий идеали билан социалистик воқеликни тасдиқлади ва унинг янада камол топиши учун сатирик қуролини баланд кўтарган ҳолда жангга кирди.

Кенг китобхонлар оммаси Абдулла Қодирийни, аввало, «Ўтган кунлар» ва «Меҳробдан чаён» тарихий романларининг муаллифи сифатида танийди, ўзбек совет адабиётида романчилик мактабини яратган устоз адиб сифатида эъзозлайди. Ҳақиқатда ҳам истеъдодли адибнинг романнавислик санъати ўзбек адабиёти тарихида катта воқеа бўлди. У ўз навбатида Ўрта Осиё ва Қозоғистондаги бир қатор халқлар адабиётида романчиликнинг туғилиши ва ривожига ҳам самарали таъсир кўрсатди. Сакен Сайфуллин, Мухтор Авезов, Собит Муқонов, Берди Кербобоев каби таниқли ёзувчилар, Е. Э. Бертельс, Л. И. Климович каби йирик шарқшунос олимлар Абдулла Қодирий романларига юксак баҳо бердилар.

«Ўтган кунлар» (1925 — 1926) ва «Меҳробдан чаён» (1929) романларига XIX аср ҳаёти, ёзувчи таъбири билан айтганда: «тарихимизнинг энг кир, қора кунлари» бўлган кейинги «хон замонлари» тасвир объекти қилиб олинди. Мусулмонқул, Худоёрхон, Азизбек каби феодал ҳукмдорлари зулми остида мамлакатда юз берган тартибсизликлар, ўзаро қирғинларнинг авж олиши, шахс эркининг бўғилиши, муҳаббатнинг оёқ ости қилиниши, ниҳоят жамиятдаги илғор кучларнинг туғёнга келиши каби бир қатор муҳим масалалар бадиий кашф этилди.

Жулқунбой позициясида мустаҳкам тургани ҳолда, ўз романларида сўнгги хонликлар даври иллатларини танқид қилиш орқали феодализм тузумининг ич-ичидан емирилиб келаётганини кўрсатди. Бу билан у айни вақтда янги социалистик воқеликни тасдиқлади ва унинг янада мустаҳкамланиши учун хизмат қилди.

Абдулла Қодирийнинг 30-йиллардаги асарлари адиб ижодий эволюциясида ўзига хос бир босқич бўлди. Узоқ йиллар давомида тарихий темада ва эскилик қолдиқларини қамчиловчи сатира соҳасида самарали ижод қилиб келган ёзувчи энди бевосита социалистик воқеликни бадиий акс эттиришга киришди. Ўзбекистон қишлоқларида катта тарихий бурилиш даври бўлган коллективлаштиришни тасвирловчи «Обид кетмон» — (1934) повести, социалистик қишлоқ учун катта аҳамиятга молик бўлган чигитни янгича — «шахмат усулида» ишлаш проблемасини кўтариб чиққан «Ғирвонли Маллабой ака» очерки, синфий душман қолдиқларига қарши курашда хушёрликка чақирувчи «Шубҳа» ҳикояси ва бошқалар ўз моҳиятига кўра Абдулла Қодирий ижодининг ва айни вақтда бутун ўзбек совет адабиётининг ўша даврдаги ютуқлари бўлиб қолдилар. Санъаткорининг ғоявий-эстетик такомилида ВКП(б) Марказий Комитетининг 1932 йил 23 апрелда чиқарган «Адабий-бадиий ташкилотларни қайта тузиш ҳақида»ги тарихий қарори катта аҳамиятга молик бўлди.

Жулқунбойнинг катта ижодий ютуқларга эришишида унинг жаҳон классик адабиёти дурдоналари билан ошнолиги, илғор рус адабиёти, озарбайжон, татар ва бошқа қардош халқлар адабиёти ютуқлари билан яхши танишлиги, таржимонлик ишлари муҳим роль ўйнади. Ўз навбатида адибнинг бир қатор асарлари СССРдаги бир неча қардош халқлар тилларига ва хорижий тилларга таржима қилинди.

Адибнинг ўлмас адабий мероси унинг ўзи қайд этган: «Менинг ҳақимда ким нима деса десин, лекин мен Маркс ва Лениннинг ҳароратли шогирдиман, чунки мен Лениндан руҳ олиб, Марксдан илҳомландим», — деган юрак сўзларининг амалий тасдиғидир. Миллион-миллион китобхонлар Абдулла Қодирий номини ҳурмат билан тилга оладилар ва унинг ажойиб асарларини бундан кейин ҳам севиб ўқийдилар.

Иброҳим МИРЗАЕВ,
филология фанлари кандидати.

СУРАТДА: Ҳамид Олимжон ва Зулфия. Бу сурат биринчи марта эълон қилинмоқда. (Адабиётшунос С. Мамажоновнинг шоира Зулфия ижодий фаолияти ҳақидаги мақоласи шу сонда чоп этилган).

Олимжон ХОЛДОР.

Мен—Андижонман

(Достон-қасидадан парча)

Андижон ўғлиман бахтиёр, дилшод,
Қуруқ мақтовлардан олис бир инсон.
Улуғ боболарнинг номин этиб ёд,
Қўлга қалам олдим, куйлайин равон.
Бугун қайноқ, тошқин чашми уммонман,—
Мен — Андижонман.
Андижоннинг ўзи сўзлар, одамлар,
Туманли йиллардан, қора тунлардан.
Лаҳзаси асрга тенг ушбу дамлар,
Яқин истиқболлар, ёрқин кунлардан:
— Ватан юрак бўлса, бир қатра қонман, —
Мен — Андижонман.
Эшит, она юртим, умидим сенда,
Эзгу ўйларимни айтаман бугун:
Шеърим қанотлан, ҳей, озод Ватанда,
Бахтлиман фарзандинг бўлганим учун.
Шунда Андижон дер: қадим Кушонман,—
Мен— Андижонман.
Олам ишларига доим шерикман,
Ҳамиша уйғоқман, билмайман ором.
Олам билан тенгман, мангу тирикман,
Олам тургунича тургумдир мудом,
Қадим-қадимгиман, ҳам навқиронман,—
Мен — Андижонман.
Искандар бешафқат ўт қўйиб ўтди,
Чингиз галалари айлади пайҳон.
Андижон эканим улар унутди.
Қасос дамларида қон тупурди, қон.
Қадди тик, енгилмас, чин паҳлавонман,—
Мен— Андижонман.
«Шоҳнома»дек ўнлаб, Андижонnoма —
Бўлур дафтаримни саҳифаласам.
Унинг ҳар бобида мардлик-жангнома,
Муқанна номига ичаман қасам.
Жуда олис тарих, қадим Туронман,—
Мен— Андижонман.
Тўқишдилар қанча-қанча афсона:
Жасур Тўмарис ва Широқ мардлиги...
Бошимга офатлар солдилар яна,
Эсимда мунглуғ эл ва дил дардлиги.
Ҳаммасидан огоҳ кўҳна замонман,—
Мен — Андижонман.
Ёрқин юлдузларим эса бир талай:
Беруний онаси ой қизим эди,
Юлдузларга дарддош эдим ҳар қалай,
Шуаро нафаси қалб сўзим эди.
Улуғбек нигоҳи тушган осмонман,—
Мен — Андижонман.
Алишербек шодон кезганлиги рост,
Навоийдан завқ эмган буюк Навоий.
Менда олам ғазал ёзганлиги рост,
Минг карра жонини қилиб фидойи.
Зарлавҳа, шоҳсатр ажиб девонман,—
Мен — Андижонман.

Усмон ТЕМУР.

МАТРОС ҲИКОЯЛАРИ

ИККИ ОҒИЗ СЎЗ

У жуда-жуда камгап йигит. Ҳамма мендан: «Хат борми, биродар?». «Бу сафар олиб келгандирсан?» ёки «Эртага севганингдан хат келади, дегандинг, қани узат-чи?» деб сўраган кезларда ҳам индамайди. Атрофимни ўраб турган матрослар қаторига қўшилади-да, жим туради. Бу ҳол бир ой, икки ой, борингки, бир йилдан ортиқ давом этди. Шунда ҳам у мендан бир оғиз: «Менга хат борми?» деб сўрамади.

Тўғри, унга хат келиб турарди. У хатларни укаси, отаси ё дўстлари ёзар эди. Хатни қўлига берсам, шошибгина пастки адресга қарар, кейин оҳиста «раҳмат» деб қўярди. Бошқа гапирмасди. Мени унинг пастки адресга шошиб қараши ва кейин хафаласи пир бўлган одамдай бир дақиқа изтироб чекиши ўйга соларди.

Унинг камгаплиги ҳамма каби мени ҳам хайрон қиларди. У ҳамма вақт: иш маҳалида ҳам, дам олишда ҳам бирдек камгап эди. Шу одати туфайли гоҳо уни ёмон кўриб кетардим. Мундоқ юрагингни ёрсанг бирор жойинг камайиб қоладими. дегим келар, кейин бирдан айтгим келмай қоларди. Аслида унинг шу одати менда йўқ бўлгани учунми, мени ром этарди. Бировлар ундан кулса, жеркиб берардим. Унга бирор кимса озор бермасайди, деган фикр миямдан кетмасди. У доим ўй сурар, гоҳо тун бўйи ўйланиб чиқарди. Бир кун тушида кимнингдир отини айтди: «лима!». Эртаси ундан сўрадим:

— Қобилжон, нега доим ўйчансан, ука? Бирор койишинг борми? Унинг киприклари пирпиради.

— Сиримни билиб олибсиз, — деди. Кейин бир оз ўйланиб тургач, давом этди: — Мен хат кутяпман.

— Қанақа хат?

— Мазмуни ўзимга ҳам қоронғи... Келганда биламан қанақалигини....

У бошқа гапирмади. Ишига кетди. Унинг ҳали ўзига ҳам мазмуни номаълум хат кутаётгани менга бу йигитни яна ҳам сирли кўрсатди. Ҳар куни почтани синчиклаб қарайдиган бўлдим. Бу орада уйидан унга бир неча хат келди. У ҳамон бирдек эди. Чамаси бирор қиздан хат кутмоқда эди.

Унга бир куни оддий телеграмма келди. Қўлига бердим. Байрам телеграммаси бўлса керак. Флот кунига оз қолганди. Почтани тарқатиб, матрослар ошхонаси — камбузга кетар эканман, мени кимдир чақирди. Қарасам — Қобилжон. Қўлида бояги телеграмма. Юзида қувонч. Худди ўн саккизга кирган йигитдек гўзал. Уни тунги лик шунчалар кекса қилиб кўрсатар эканда! У менга индамай телеграммани узатди. Унга кўз ташладим: «Кутяпман. Салима».

Тушундим. Унинг қандай хат кутаётганини тушундим. Ўзининг ким эканини ҳам. Шунда баъзан бир оғиз сўзни, баъзилар лабидан ҳаводай чиқиб кетадиган сўзни бир йилу тўрт ой кутиш мумкинлигини ҳам тушуниб етдим.

Абдужаббор ҲУСАНОВ.

Кўнгил (ҲИКОЯ)

Алиёр бува шифга термилганча ётибди. Гоҳ-гоҳида: «Э, аттанг», деб афсусланиб қўяди. Унда қандайдир илҳақлик бор. Кампири, ўғиллари, келинлари, невералари ёнидаю, яна кимнидир кутяпти; кўргиси келяпти, кўнгил узолмаяпти. Сув деса тутиб, пешонасини ушлаб, оёқ-қўлларини уқалаб турган катта ўғли Нуъмонжон:

— Бир оғиз гапиринг, жон дада, нимадан илҳақсиз?— деб илтижо қилди.

Чол лабларини пичирлатиб:

— Боқижон, Боқижон...—дея олди.

Боқижон!

Бу ахир гузардаги Фазилатхоннинг кичкина ўғли-ку. Эндигина тўрт ёшга кирди холос. Маҳалланинг Алиёр бУваси — Алиёр оқсоқолнинг гўдаккинадан нима илҳақлиги бор экан-а?

Боласи тушмагур ўзи ҳам шунақа бийрон, шунақа ширин бўлдики... Алиёр бува кўчага чиқса, албатта белбоғининг қатига туршак солиб чиқади. У анҳор томон боради. Анҳорнинг ёйилиб оқадиган жойи болалар билан гавжум. Болалар бувани кўришлари билан: «Оппоқбува, оппоқбуважон», дейишиб, қучоқларини очишиб югуришади. Айниқса Боқижон оппоқбувасининг бўйнига осилиб эркаланади. Оппоқ соқолларини жажжи қўлчалари билан силайди, тарайди. Алиёр бува эса уни битта кафтига дароз турғазиб, боши узра кўтаради.

— Боқижон қатта? — дейди у.

— Осмонда,— дейди Боқижон.

— Нима қиляпти?

— Олма қоқяпти?

— Дув-дув-дув!

Боқижон ўзида йўқ хурсанд бўлади.

— Яна, яна кўтаринг оппоқбува, ду-ду қилинг,— деб туриб олади. Алиёр бува энди «парашут-парашут» қилади. Сўнгра ерга қўйиб белбоғи қатидаги ўрикларни Боқижоннинг дўпписига солиб беради. Боқижон суюнганидан ўртоқлари томон чопади. Ўрикларни ўртоқлари билан бўлашиб, яна сувга ўзларини уришади. Оқинзоқ ўйнашади, олма тутиб ейишади, дўппи данак ўйнашади. Алиёр бува уларни узоқ томоша қилади, хаёлан болалик гаштини суради-да, сигирга бир тутам ўт ташлаб келгани тутзор оралаб, боғ орқасига кетади.

...Қовун пўчоқ ерга тушган. Кун иссиқ. Анҳор бўйидаги катта толнинг таги муздек, ғир-ғир шабада. Алиёр бува ўша ерда ўтириб, ўтган-кетганни ҳорма-бор бўл, қилиб туради. Бугун ҳам маҳалланинг дастурхончиси Шодмон ака билан чақчақлашиб ўтиришган эди, паст кўчалик бир деҳқон четан аравада қовун олиб ўтиб қолди. Деҳқон маҳалла оқсоқолларига салом бериб, тизгинни тортди. Чолларнинг: «Овора бўлма, қўй», дейишига қарамай, дуо қилинглар, деб битта қовун ташлаб кетди.

Анҳорда чўмилаётган болалар арава кетидан сув сочишиб, осилишиб кўчани чангитиб кетишди. Фақат Боқижон чоллар ўтирган толнинг соясига яқин келиб анҳорга тош отиб ўйнаб ўтираверди. Сувга чўлиплатиб тош отаяпти-ю кўзи чолларда, қовунда. Ана ҳозир оппоқбуваси уни кўради. «Боқижон, кел, қовун е», дейди. Ҳозир охиригача сўйиб олсин, кейин бошини кўтариб Боқижонни кўради. Ана сўйиб бўлди. Бир тилигини олиб оғзига солди. Шодмон тоға ҳам маза қиляпти. Жуда ҳам ширинга ўхшайди. Нега Боқижонни чақирмаяпти экан? Вой-бўй, дарров ярмидан кўпини еб қўйишди. Ҳозир тўйишади. Ана, энди тўйишди. Қолганини Боқижонга беришади. Йўқ. яна олишяпти. Боқижон ютина бошлади. Наҳотки оппоқбуваси кўрмаган бўлса, наҳотки Боқижонга бир тилик беришмаса. Чоллар эшитсин деб у сувга тез-тез тош ота бошлади. Барибир эшитишмаяпти. Карқулоқ бўлиб қолишганми? Ана, охирги тиликни ҳам оппоқбуваси қўлига олиб иккига бўлди. Шодмон тоға «йўқ тўйдим», дейишига қарамай, қолмасин деб зўрлади.

Боқижоннинг кўзларига ғилт-ғилт ёш келди. Ўрнидан сакраб турди-да, йиғлаганича уйлари томон югургилаб кетди. Оппоқбуваси буни кўриб «Ҳой Боқи, Боқижон», деганича қолаверди. Алиёр бува хижолатликдан Шодмон акага қаради. Шодмон ака унга: «Кўрмабмиз-а», деди. Алиёр бува индамасдан ичидан зил эзилиб, ўрнидан турди. Қовуннинг мазаси ҳам татимади. Кун бўйи таъби хира юрди. Эсига тушса гўдаккинанинг кўзини куйдириб, дилини вайрон қилиб қовун емай ўлай мен, дейди. Шу ёшга кириб бунақа айб иш қилмаган, энг катта гуноҳ қилгандай бўлди.

Эртасига ўрикдан белбоғи қатига соларкан: «кўнглини олармиканман», деб ўйлади. Анҳорнинг ўша ёйилиб оқаётган жойида болалар гавжум. Чол кўзлари билан Боқижонни излади. Боқижон эса оппоқбувасини кўрса ҳам қумни чизиб ўтираверди.

— Боқижон, ҳой Боқижон, кел болам, дув-дув қиламиз,— деди. Боқижон қумга солган суратларини ўчириб ташлар экан:

— Йўқ, қовунингиздан бермадингиз-ку,— деди.

Чол уни қовун воқеасидан чалғимоқчи бўлди.

— Мана ўрик олиб чиқдим, дўппинг қани?

Боқижон индамади. Чол унинг бошини силаб эркаламоқчи бўлувди, Боқижон ирғиб турдида, анҳорни кечиб нариги юзига ўтиб, қўлидаги қумни чапиллатиб тураверди.

— Кел, болам, соғиндим сени. Эртага кўпгина қовун олиб келаман.

Боқижон индамади.

Чолга алам қилди. Шу аламга бир арава қовун келтириб болаларга қовун сайили қилиб берай, деб кўнглига тугиб қўйди. Кун пешиндан оғиб қолгани туфайли бу ишни эртага қолдирди-да, сигирини жилдиргани боғ орқасига ўтиб кетди.

Эртасига эса у ётиб қолди. Шу ётганича бошқа турмади. Боқижонни йўқлади. Қовун олиб келинглар деди. Боқижоннинг аяси Фазилат ўғлини «оппоқ бувaнг қовун олиб келди сенга» деб етаклаб келди. Алиёр бува бошини хиёл кўтарди, қўли билан Боқижонни имлади, унинг бошини силаб:

— Рози бўл, болам,— деди аста пичирлаб. Сўнг бошини ёстиққа қўйди.

Фарғона.

Маданий ҳаёт

Рассомлар союзининг пленуми

Ўзбекистон Рассомлар союзининг яқинда бўлиб ўтган навбатдаги пленумида республикамиз тасвирий ва амалий санъати усталари ҳамда санъатшуносларининг қуёшли диёримиз олтин тўйига кўраётган тайёргарликлари муҳокама қилинди. Ўзбекистон Рассомлар союзи правлениесининг раиси Раҳим Аҳмедов пленумни қисқача кириш нутқи билан очди. У ўз сўзида рассомлар, танқидчиларни шонли санани муносиб асарлар билан кутиб олишга даъват этди. Республика Рассомлар союзи правлениеси раисининг ўринбосари Тилаб Маҳмудов «Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги муносабати билан ўтказиладиган юбилей олди тадбирлари ва республика рассомларининг юбилей кўргазмаларига тайёргарлигининг бориши тўғрисида» доклад қилди.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда Ўзбекистон Рассомлар союзи живопись секциясининг бошлиғи Владимир Бурмакин, В. Паршин, Лидия Шостко, Қорақалпоғистон АССР рассомлари номидан А. Алимротов, кулол Муҳит Каримов, Э. Калантаров, Борис Котлов, Д. Рўзибоев ўртоқлар иштирок этдилар.

Мунаққидлар фикр алмашдилар

Танқид ва адабиётшунослик секцияси асосида ташкил қилинган танқид советининг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди. Унда КПСС Марказий Комитетининг «Адабий — бадиий танқид ҳақидаги» қарори ва ёш танқидчиларнинг вазифалари тўғрисида мунозара олиб борилди. Сўзга чиққан мунаққидлардан профессор Лазиз Қаюмов, Умарали Норматов, Санжар Содиқ, Ёқуб Яквалхўжаев, Муҳсин Олимов, Абдуғафур Расулов, Михли Сафаров, Муҳаммадали Қўшмоқов, Нурмуҳаммад Холлиевлар сўзга чиқишиб, мазкур масала хусусида фикр алмашдилар.

Ёш ижодкорлар семинари

Яқинда Ҳамид Олимжон номидаги адабиётчилар уйида ёш ёзувчилар семинарининг навбатдаги машғулоти бўлиб ўтди. Семинарда бухоролик Самандар Воҳидов, андижонлик Исмоил Тўлаков, хоразмлик Уллибиби Отаевaларнинг шеърий тўпламлари муҳокама қилинди. Ҳусниддин Шарипов, Абдулла Орипов, Жамол Камол, Омон Матжон, Муҳсин Олимов, Маҳкам Маҳмудов, Қамчибек Кенжа ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, ёш шоирлар ижодидаги айрим ютуқ ва камчиликлар ҳақида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Янги тўплам муҳокамада

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи болалар адабиёти секциясининг навбатдаги йиғилиши бўлди. Йиғилишда Мирзааз Аъзамнинг «Ер айланади» тўплами муҳокама қилинди.

Муҳокамада сўзга чиққан Қуддус Муҳаммадий, Неъмат Тошпўлат, Сафар Барноев қатнашдилар.

Сўраган эдингиз...

Атайин қилинган бўлса...

Ҳурматли редакция! Пойтахтимизда онда-сонда бўлса ҳам телефон ва электр симларини ишдан чиқарувчи шахслар учраб туради. Ана шундай хатти-ҳаракат қилганларга тегишли жазо чоралари кўриш қонун актларида кўзда тутилганми?

3-ўқув ишлаб чиқариш комбинати тикувчиси Н. Ҳақбердиеванинг бу саволига юрист Д. Умарова жавоб беради.

Гоҳо-гоҳода бўлса ҳам электр ва телефон симларини қасддан ёинки бепарволик натижасида узиш каби кўнгилсиз ҳоллар учраб туради. Ўз-ўзидан маълумки, бу халқ хўжалигига зиён келтиради. Юқори вольтли нур узатгич линияларини узиш, айрим ҳолларда бахтсиз ҳодисаларнинг содир бўлишига сабаб бўлади. Ана шуларга қарши курашишни кўзда тутган қонун актлари мавжуд. «Юқори вольтли электр шохобчаларига зарар етказганлик учун жавобгарлик тўғрисида республика Олий Совети Президиумининг қабул қилган Фармони шулар жумласидандир. Фармонда кўзда тутилганига кўра, мавжуд электр тармоқларини эҳтиёт қилиб сақлаш қоидалари бузилса, оқибат натижада электр линияларига зиён етказилса, истеъмолчиларни нур билан таъминлаш издан чиқса ёки тамоман тўхтаб қолса, ана шунга айбдор бўлган кишиларга 25 сўм, мансабдор шахсларга эса, 50 сўмгача жарима солиниши мумкин.

Бир бор жарима тўлашдан тегишли хулоса чиқариб олмаган кранчилар, экскаваторчилар, транспортёрни бошқарувчилар, юк ортиш ва тушириш, пичан ғарамлаш, ер каврлаш ва бошқа машиналарнинг ҳайдовчилари юқори кучланишли ҳаво ва кабель электр шохобчаларига такрор зиён келтирсалар, улар ярим йилгача муддат билан транспортни бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этиладилар. Бундай жазо чораларини шаҳар ва районларда шаҳар, районлар ижроия комитетлари қошидаги маъмурий комиссиялар, қишлоқ жойларида эса, қишлоқ Совети ва унинг ижроия комитети татбиқ этади. Айбдорларга тегишли жазо чораси электр тармоқлари ташкилотларининг мансабдор шахслари томонидан тузилган акт асосида қўлланилади. Электр шохобчалари узилишидан келган моддий зиён бу ишга йўл қўйганлардан ундириб олиниши керак.

Телефон ва барча алоқа шохобчаларига зарар келтирганлик учун жавобгарлик Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг бу ҳақда қабул қилган қарорида батафсил кўрсатиб берилган. Телефон ва телеграф алоқаси нормал ишини бузиб, ҳаво ва кабель тармоқларига зиён келтирган шахсларга ижрокомлар қошидаги маъмурий комиссиялар ўн сўмгача, лавозимли шахсларга эллик сўмгача жарима солиниши лозим.

Катта кучланишли нур линиялари, шунингдек, шаҳарлараро алоқа йўлларига зарар етказилганлиги туфайли кўнгилсиз оқибатлар юз берса, бу ҳолда айбни содир қилганлар жиноий жавобгарликка тортилишлари кўзда тутилган.

НОЁБ САНЪАТ ОБИДАЛАРИ

Г. БОНГАРД-ЛЕВИН,
тарих фанлари доктори.

Шарқнинг қадим маданий хазинасида Шри Ланканинг меъморчилик санъати фахрли ўринлардан бирини эгаллайди. Шри Ланканинг кўплаб бебаҳо обидалари дунё маданиятининг олтин хазинасига киради.

Цейлоннинг қадим ва ўрта тарих даврига мансуб кўпгина маълум ва машҳур ёдгорликлари оролнинг қадимги пойтахтлари Анурадхапура ва Полоннарувада жойлашган.

Анурадхапура XII аср мобайнида Шри Ланканинг давлат ва диний маркази бўлиб келди. У сенегал халқининг асрлар бўйи бунёд этган архитектура ёдгорликларига жуда бой шаҳар.

Анурадхапура эрамиздан олдинги IV асрда бунёд этилган бўлиб, ўша пайтда унинг майдонининг диаметри 12 километрдан ошиқ эди. Пойтахт Анурадхапурадан Полоннарувага кўчирилгандан сўнг, у ўз аҳамиятини йўқотиб, пировардида култепадан иборат «ўлик» шаҳарга айланди. Шунга қарамай қачонлардир гуллаб-яшнаган бу шаҳарнинг харобалари XVII—XVIII асрларда ҳам саёҳатчиларни ўзига жалб қилиб, уларда катта таассурот қолдирган.

1630 йилда италиялик Неграо деган киши европаликлардан биринчи бўлиб бу қадим пойтахтни кўргани келган ва баъзи тош устунларнинг қолдиқларини кўздан кечирган. 1679 йилда бу ерга келган Роберт Нокс бу шаҳар ҳақида янаям аниқроқ тафсилотларни ёзади. Сақланиб қолган ёдгорликлар ва маълумотларни ўрганиб чиқилганда Анурадхапура шаҳри маълум бир лойиҳа асосида қурилганлиги аён бўлди. Шаҳарнинг тўрт дарвозаси дунёнинг тўрт томонига қаратиб солинган бўлиб, кўплаб боғу-роғлар, сув ҳавзалари ҳам шаҳар ансамбли таркибига кирган. Шаҳар атрофини ўраб олган қалъа деворининг баландлиги эрамизгача бўлган биринчи асрдаёқ 3 метрга етган.

Қадим Анурадхапура икки қисмдан: ички ва ташқи шаҳардан иборат бўлган. Ички шаҳар шоҳ саройлари, диний иншоотлардан иборат бўлиб, унинг ташқи қисми анча кейинроқ, бошқа қурилишлар ҳисобига ташкил топган. Машҳур Махамагха боғи ҳам ички шаҳар ёки шоҳ шаҳри билан туташган бўлиб, у эрамизгача бўлган 307—247-йилларда шоҳ Мутасив ҳукмронлик қилган даврда қурилган. Кейинчалик шоҳ Мутасивнинг меросхўри таниқли ҳукмдор Деванампиятисс бу боғни буддалар жамоасига ҳадя қилди. Буддалар эса боғ ичида машҳур Махавихар монастирини ва яна бир қанча диний иншоотларни қуришди. Қадимги умумий ва хусусий иншоотларнинг кўпчилиги ёғочдан қурилган. Анурадхапураликлар тошдан биринчи бўлиб Будданинг ҳайкалини ясашди, сўнгра диний маросимлар ўтказиладиган шоҳсупалар ҳам тошдан ишланадиган бўлди. Аммо шундан кейин ҳам, ёғоч иншоотлар ўз аҳамиятини йўқотмади. Энг қадим шоҳсупалардан бири Тхупарама ҳам илгари ёғочдан қурилган бўлиб, сўнгра уни тош билан алмаштиришган.

Қадимий ёзувларга қараганда Махамагха боғи буддаларга ҳадя қилинмасдан бурун шоҳ резиденцияси шу боғ ичида бўлган. Кейинчалик ҳар қайси ҳукмдор бу улкан шаҳарнинг ҳар бурчида ўзи учун янги-янги саройлар қурдира бошлади. Атоқли Цейлон археологи Паранавитани раҳбарлигида олиб борилган қазишмалар давомида ички шаҳардан катта иншоотнинг қолдиқлари топилди. Олимнинг фикрича, бу сарой 1059—1114 йилларда ҳукмдорлик қилган шоҳ Виджабаху I нинг саройидир. Сарой бир неча ҳашаматли қаватдан иборат бўлиб, ўртада ҳашаматли зал бир неча ёрдамчи хоналар билан туташган. Бинонинг асосий қисмидаги деворлар сувалган ва унга ҳар хил шакллар чизилган. Бино эшигига кираверишда қисқа, аммо кенг қилиб ишланган тош пиллапоялар ўрнатилган. Пиллапоянинг икки томонида тошдан ўйиб ишланган дарвоза қоровулларининг тасвири бор.

Бундан ташқари Анурадхапурада малика саройининг қолдиқлари ҳам сақланиб қолган. Бу сарой комплекси беш қисмдан иборат. Ўртада асосий бино ва унинг тўрт томонида тўртта кичикроқ бинолар жойлашган. Бир неча устунлар ҳам сақланиб қолган бўлиб, улар бинонинг ёғоч томини кўтариб туришган бўлса керак.

Анурадхапура амалда XI асргача сақланиб келди, кейинчалик бу шаҳар Чоль ҳукмдорлари томонидан тор-мор қилиб ташлангач, қайтиб қаддини ростлай олмади. Шоҳ Виджабаху I Чоллар династиясини енгиб чиққандан сўнг ҳам Анурадхапура аввалги шон-шуҳратини тиклай олмагач, Цейлоннинг давлат ва маданият маркази Полоннарува бўлиб қолди.

Шаҳарнинг бунёд бўлиш тарихи VIII асрга бориб тақалса ҳам, Полоннар525 мамлакат пойтахти сифатида гуллаб яшнаган даври XII асрнинг иккинчи ярмига — Буюк Паракрамабаху ҳукмронлик қилган даврга тўғри келади. Шаҳардаги кўплаб архитектура ёдгорликлари, тошдан ишланган ҳайкаллар ҳам ўша йиллар меросидир. Полоннарува пойтахт сифатида ўз аҳамиятини 1290 йилгача сақлаб келди.

Янги пойтахт ҳам Анурадхапура сингари маълум бир лойиҳа асосида қурилган, лекин ҳажми ундан деярли икки баравар катта бўлган. Шунингдек, Полоннарува ҳам Анурадхапура сингари «тўрт дарвозали шаҳар» эди.

Будда архитектураси Анурадхапурадагидек бу ерда ҳам ўз урф-одатларига содиқ қолган бўлишига қарамай, бу шаҳар кўпгина ўзига хос янги кўринишларга ҳам эга бўлди. Будда монастирлари илгаригидек қатъий ва пухта ишлаб чиқилган қонуният асосида қурилар ва ўзига хос планга эга бўлган турли иншоотларнинг бутун бир комплексидан иборат бўлар эди.

Полоннарувадаги Вата-да-ге монастири ҳам Цейлоннинг ўрта аср даврига мансуб ўзига хос иншоотлардан биридир. Доира шаклида қурилган айвон ва унинг шоҳсупаси атрофини думалоқ тош девор ўраб олган. Айвоннинг ташқарисига яқин жойда буддага сиғинишга келган одамларнинг анъанавий тарзда айлана ясашлари учун устунчалардан иборат унча баланд бўлмаган панжаралар ўрнатилган.

Археологларнинг тахминича, бинонинг томи гумбаз шаклида бўлиб, турли-туман тасвирлар туширилган ёғоч билан қопланган ва бу том-девор ҳамда ташқи устунлар билан маҳкамланган. Бутун иншоот кенг ва доира шаклидаги супага ўрнатилган бўлиб, унга зина билан чиқилган. Иккинчи тик зина эса супадан айланиб ўтиб, эҳромнинг ичкарисига олиб кирган. Устунлар ўрнатилган ташқи панжаралар турли тасвирлар-тепа қисми табиатнинг жажжи руҳлари, пастки қисми эса шерларнинг тасвири билан безатилган.

Полоннарувадаги оддий фуқарога тегишли кўпгина уй-жойлар ва бошқа турдаги оддийроқ иншоотлар ҳам ёғочдан қурилганлиги учун деярли сақланиб қолмаган. Тарихий ҳужжатларга қараганда Паракрамабаху I нинг саройи 7 қаватли қилиб қурилган ва мингта хонадан иборат бўлган. Шаҳар узра юксалиб турган бу баланд ва ҳашаматли қўрғоннинг қоқ ўртасидаги энг баланд ва марказий бино шоҳнинг саройи бўлган. Бу саройда кўпдан-кўп ҳашаматли заллар бўлиб, улар чор-атрофдан галереялар (болохонадор айвонлар) билан ўраб олинган. Сарой ҳузурида брахманлар ва диний маросимлар учун алоҳида, рақс тушиб, куй эшитадиган кўнгил очар заллар ҳам алоҳида ажратилган.

Бизгача етиб келган сарой биноларидан бирининг қолдиқлари синчиклаб ўрганилганда, бу бино шоҳ қабулхонаси бўлган деган фикрга келинди. Бинонинг сақланиб қолган асоси уч қаватли қилиб қурилган ва унинг баланд деворларига филлар ҳамда шерларнинг тасвири ўйиб ишланган. Бинонинг томини нафис қилиб ишланган тўртта тош устун кўтариб турган, устунларга ҳар хил ўсимликлар ва гуллар шакли ўйиб солинган.

Полоннарува шаҳри XIII асрда келгинди босқинчилар томонидан ваҳшийларча вайрон этилди. Шундан кейин бу шаҳар қисман тикланган бўлса ҳам, кейинчалик шаҳарда ҳаёт батамом сўниб қолди. Ундан кейинги ўтган олти аср мобайнида Полоннарува чакалакзорга айланиб қолди. Фақат XX аср бошларига келиб, у ерда шаҳарнинг қайта тиклаш ишлари бошланди, аммо ҳали бу ишлар ниҳоясига етганича йўқ. Зеро, кўпгина нодир ёдгорликлар бутунлай йўқ бўлиб кетган.

Шунга қарамай, сақланиб қолган архитектура ёдгорликлари, ҳайкаллар, рассомлик асарлари қадим ва ўрта аср Цейлонининг юксак санъатидан, дид ва нафосатидан дарак беради. Дунё маданиятининг бу бебаҳо обидалари ўзининг улуғворлиги ва гўзаллиги билан кишини ҳайратга солади: буларнинг ҳаммаси сенегал халқининг ажойиб урф-одатлари, маданияти, шундай буюк обидалар яратган талантли санъаткорлари ҳақида ҳикоя қилади.

Д. ИСЛОМОВА
таржимаси.

«АЗИЯ и АФРИКА СЕГОДНЯ».
журналидан.

Тошкент область от спорти мактабининг чавандозлари бу йилги мавсум мусобақаларига катта тайёргарлик кўрмоқдалар.
СУРАТДА: бир группа чавандозлар тантанали юришда. **М. Нуриддинов** фотоси.

СПОРТ

ФУТБОЛ

ИККИНЧИ ЭШЕЛОНДА

Биринчи лига командалари ҳам СССР чемпионатининг навбатдаги тур ўйинларини бошлаб юборишди. Биринчи турда қуйидаги натижалар қайд қилинди.

«Помир» (Д) — «Звезда» (П) —1:1; «Строитель» (АШ)— «Крилья Советов» (Кб) —0:0; (пенальти бўйича —3:3); «Нефтчи» (Б)—«Уралмаш» (Св)—3:0; «Торпедо» (Кт) — «Кузбасс» (Км) — 3:0; «Спартак» (Н)—«Локомотив» (М) — 0:1; «Спартак» (Ор) —«Динамо» (Мн) — 3:4; СКА (Р)—«Текстильщик» (Ив) — 1:0; «Кубань» (Кр)—«Шинник» (Яр) —1:1; «Спартак» (И—Ф) — «Металлург» (З) —1:1.

ШАХМАТ

БИРИНЧИ ҒАЛАБА

12 апрелда Одессада шахмат бўйича жаҳон биринчилигига даъвогарлар совет гроссмейстерлари Виктор Корчной ва Тигран Петросян ўртасида ярим финал мусобақаларининг биринчи партияси ўйналди. Бу партияда оқ доналар билан ўйнаган Корчной 36 юришда Петросянни мағлубиятга учратди.

ЦИРК

НАСРИДДИН ВА АЛДАР КЎСА

Қардош қозоқ цирки навқирон усталари бир неча ҳафтадан буён пойтахтимиз цирк манежида ўзларининг ранг-баранг программадаги томошаларини намойиш этиб санъат мухлисларини мамнун этаётирлар. Бу гастроллар давомида ҳамкасблар ўртасида ижодий ҳамкорлик янада мустаҳкамланмоқда, дўстона ижодий давралардаги суҳбатлар давомида янги-янги фикрлар, режалар туғилаётир. Меҳмонларнинг ижодий сафари давомида яратилган янги программадаги қизиқарли томошалар ана шу ижодий ҳамкорлик самараси сифатида кўпчиликка манзур бўлди. Бу томошаларнинг марказида қозоқ халқининг доно, тадбиркор ва зукко халқ қаҳрамони Алдар кўса билан ўзбек халқининг шарққа машҳур зийрак билимдони, халқ қаҳрамони хўжа Насриддин образлари туради.

В. М. Василенко билан Т. Х. Обидов сценарийлари асосида яратилган мазкур программа цирк томошаларини махсус сюжет йўналишига уюштиради. Халқ оғзаки ижоди анъаналари асосида яратилган янги программадаги томошалар ҳар иккала улкан халқнинг қадимий дўстона ҳамкорлигини, ҳамжиҳатлигини, қувноқлиги ва хушчақчақлигини намойиш этади.

Насриддин қиёфасида намоён бўлган К. Акишев билан Алдар кўса образини гавдалантирган К. Коржумбоевлар ўз қаҳрамонларининг характерли хусусиятларини қувноқ формада талқин этиб, санъат мухлисларини беҳад қувонтирмоқдалар. Ҳар иккала халқ қаҳрамони ўз тадбиркорлиги, донолиги, зийраклиги, халқпарварлиги билан қора кучларга қарши курашда ғолиб чиқадилар. Ялмоғиз кампир ва бошқа шунга ўхшаш қора кучлар хавф туғдирганда сахий Баҳор табиатни улардан ҳимоя қилади, шундай қилиб яхшилик ёмонлик устидан, нур зулмат устидан, адолат жаҳолат устидан ғалаба қозонади, ҳақиқат тантана қилади.

Баҳор сиймосида намоён бўлган талантли қозоқ актрисаси Фотима Мукушева нафис, хатти-ҳаракатлари билан кишини мафтун этади. Халқ оғзаки ижоди афсоналаридан олинган қизиқарли лавҳаларни цирк воситалари ёрдамида ўзига хос формада талқин этишда режиссёр В. М. Василенконинг изланишлари ҳам кўзга яққол ташланади.

Баҳорги каникул ҳамда дам олиш кунларида болаларга бағишлаб махсус тайёрланган цирк томошаларини навқирон санъат мухлислари зўр қизиқиш билан кўрдилар. Мазкур программа ўқувчи ва пионерларни халқимизнинг қадимий илғор анъаналарини қадрлашга, халқ оғзаки ижоди ва адабиёт намуналарини зўр эътибор билан пухта ўрганишга даъват этади, уларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашга хизмат қилади.

Шуниси характерлики, Тошкент Давлат циркида кўп йиллардан буён болалар учун махсус томошалар кўрсатилмай келинарди. Цирк ижодий коллективи пойтахтимиздаги комсомол пионер ташкилотлари билан биргаликда ҳамда халқ маорифи органлари ходимларининг ёрдамига таяниб ана шу анъанани қайта тиклади, болалар учун яратилган махсус программалар асосида алоҳида томошалар кўрсатишни йўлга қўйди. Шунинг учун ҳам янги программадаги томошаларни қисқа муддат ичида 40 мингдан кўпроқ кичкинтой келиб кўрди. Тошкент Давлат цирки усталари совет циркининг бошқа ижодкорлари билан ҳамкорликда бу ажойиб, ибратли анъанани давом эттиради, фольклор намуналари, болалар адабиётининг энг яхши асарлари асосида қизиқарли ва ранг-баранг программаларни тайёрлаб болалар учун қизиқарли ва оригинал томошалар кўрсатаверади, деган умиддамиз.

С. ЛАТИПОВ.

Редактор ўринбосари
М. С. КАРИМОВ.

БУГУН ВА ЭРТАГА „ЗАНГОРИ ЭКРАН“ДА

15 АПРЕЛЬ — ДУШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 18.00 Телетомошабинларнинг хатлари асосида музикали программа. 18.30 «Запорожье областининг муқобил плани — амалда». Кўрсатувда Украина Коммунистик партияси Запорожье обкомининг биринчи секретари М. Н. Всеволожский иштирок этади. 19.15 Янгиликлар. 19.25 Рангли телевидение. Хоккей бўйича жаҳон чемпионати. ЧССР—Швеция терма командалари. Финляндиядан олиб кўрсатилади. 21.45 Ҳужжатли фильм. 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Камер куйлардан концерт. 22.55 Рангли телевидение. Хоккей бўйича жаҳон чемпионати. СССР—Финляндия терма командалари. Финляндиядан олиб кўрсатилади. 01.15 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. 18.35 «Винни-Пух». Болалар учун мультфильм. **Рус тилида:** 18.45 Совет Армияси жангчилари учун. «Ғалаба байроғи». 19.05 «Маккажўхоридан мўл ҳосил учун». Ҳужжатли фильм. 19.25 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 19.40 Дутор, танбур тароналари. 20.10 «Ахборот» информацион программаси. 20.30 Телевизион театр. А. Арбузов. «Менинг бечора Маратгинам». Телевизион спектакль премьераси. 21.45 Оламда нима гап?

Учинчи программа. 17.00 дан Душанба кўрсатади.

16 АПРЕЛЬ — СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.00 Кўрсатувлар программаси. 12.05 Рангли телевидение. Эрталабки гимнастика машғулотлари. 12.20 Янгиликлар. 12.30 Рангли телевидение. Киносаёҳатчилар клуби. 13.30 Рангли телевидение. А. Пахмутованинг вокал туркуми. СССР халқ артисти Юрий Гуляев ижро этади. 13.50 Рангли телевидение. «Анискин ва Фантомас». Телевизион бадиий фильмнинг 2-серияси. 15.05 ВЛКСМ XVII съезди олдидан. «Бизнинг комсомолча муқобил планимиз». 15.35 Москва кундузги кўрсатувларининг охири. 16.35 Кўрсатувлар программаси. 16.40 «Мамлакатимиз бўйлаб». Латвия ССР. 17.10 Зоология. 17.35 Беш йиллик қурилишларида. **Тошкент кўрсатади.** 18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.15 Телевизион қўғирчоқ театри (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 18.45 ВЛКСМ XVII съезди олдидан. «Съезд делегатлари билан учрашув». 19.15 Саноат ходимлари учун. «Биринчи Май шарафига». 19.40 «Ахборот» информацион программаси. 19.55 Рангли телевидение. «Иплар жилоси». Ҳужжатли фильм. **Ўзбек тилида:** 20.15 Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. Ўсимликшунослик факультети. 20.45 Ўн минут музика. 20.55 «Ахборот» информацион программаси. 21.15 Қорақалпоғистон АССР ёш ижрочиларининг концерти. 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 Кўргазма заллари бўйлаб (рус тилида). 23.00 «50х50». Бадиий фильм. **Москва кўрсатади.** 00.30 Рангли телевидение. Хоккей бўйича жаҳон чемпионати. Польша — СССР терма командалари. Финляндиядан олиб кўрсатилади. 02.45 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 11.30 Улуғ Ватан уруши даври поэзияси. Адабиётдан ўқув кўрсатуви. 12.00 «Қадрдон уй». Телевизион ҳужжатли фильм. 12.25 Рабиндранат Тагорнинг «Ҳалокат» романида ҳинд халқининг озодликка интилиши. Адабиётдан ўқув кўрсатуви (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 18.05 Рангли телевидение. Болалар учун кўрсатув. 18.50 Янгиликлар. 19.00 Рангли телевидение. Болалар учун мультфильм. 19.10 «Челюскин эпопеяси». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 20.10 «Чин қалбдан». Вольск шаҳар меҳнаткашлари билан учрашув. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Ҳамиша сергак» (рус тилида).

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА —17/IV да **Князь Игорь**, 18/IV да **Севилья сартароши.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА —16/IV да **Оқшомдан тушгача,** 17/IV да **Олтин девор,** 18/IV да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 17/IV да **Ҳонума хоним,** 18/IV да **Хотинимнинг эри.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

ТЕЗ КУНДА!
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

ИБРОҲИМ РАҲИМ

„ЧАҚМОҚ“

2 пардали драма

Саҳнага қўювчи режиссёр — Р. ҲАМИДОВ.
Режиссёр ассистенти — С. УМАРОВ.
Рассом — У. САИДАЛИЕВ.

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Н. ГИНЗБУРГ.

СПЕКТАКЛДА: Ўзбекистон ССР халқ артисти: И. БОЛТАЕВА, М. УМАРХЎЖАЕВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Ё. АҲМЕДОВ, Т. АЗИЗОВ, Х. ЮСУПОВА, Т. ХОНТУРАЕВ, О. ЮНУСОВ, Р. ЁҚУБОВА;

Артистлар: Т. КАРИМОВ, П. НОСИРОВ, Т. МУМИНОВ, С. УМАРОВ, Ё. САЪДИЕВ, Г. ЗОКИРОВА, Д. ИСМОИЛОВА, Л. БАДАЛОВА, Р. АВАЗОВ, Қ. САЪДУЛЛАЕВ ва бошқалар қатнашадилар.

ТЕЛЬМАН НОМИДАГИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ «ОЙМОМА ПАРК» АТТРАКЦИОНИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

АТТРАКЦИОН КОМПЛЕКСИДА: автодром, космодром, твистер, болалар арғимчоғи, тасодифлар хонаси, қўнғироқли йўл ва центрифуга мавжуд.

Шунингдек, тир ва кегельбан мукофотли аттракционлари ишлайди.

«ОЙМОМА ПАРК» кундуз соат 3 дан кеч 10 гача очиқ.

Шанба кунлари кундуз соат 12 дан, якшанба кунлари эрталаб соат 10 дан кеч 10 гача ишлайди.

Дам олиш куни — Душанба.

«ОЙМОМА ПАРК» АТТРАКЦИОНЛАРИГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ

САВДО БОШҚАРМАСИ

МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГДА, БОШ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИДА, «БОЛАЛАР ДУНЁСИ» УНИВЕРМАГИДА, «ТАШОБУВЬТОРГ» ВА «ТАШПРОМТОРГ» МАГАЗИНЛАРИДА, ҲАМДА ШАҲАРДАГИ БОШҚА МАГАЗИНЛАРДА

15 АПРЕЛДАН БОШЛАБ

АРЗОНЛАШТИРИЛГАН

ПОЙАФЗАЛЛАР, ТРИКОТАЖ ВА ГАЛАНТЕРЕЯ МОЛЛАРИНИНГ САВДОСИ ТАШКИЛ ҚИЛИНГАНЛИГИНИ

БИЛДИРАДИ

МАГАЗИНЛАР АДРЕСИ:

«ТАШОБУВЬТОРГ»
12 — Олой бозори;
14 — Октябрь бозори;
15 — Навоий кўчаси.

«ТАШПРОМТОРГ»
12 — Олой бозори;
65/1 — Бешёғоч бозори;
141/1 — Охунбобоев майдони;
154 — Октябрь бозори.

«ТАШКОМИССИОНТОРГ»
35 — Фарҳод кўчасидаги ярмарка;
36 — Госпиталь бозори.

Тошкент темир йўли ишчилар таъминоти бўлимининг 30-магазини — Сарикульская кўчаси.

МАГАЗИНЛАРГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги «УЗТОРГРЕКЛАМА».

1-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда троллейбус ҳайдовчиларини тайёрлайдиган

4 ОЙЛИК КУРСЛАРГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқувчилар трамвай ва троллейбуслардан текин фойдаланадилар ва 60 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Ёлғиз кишилар ётоқхона ва прописка билан таъминланадилар.

Справка учун адрес: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 28-уй.

ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГИ

16 АПРЕЛДАН 30 МАЙГАЧА

НАМАНГАН ИПАК ВА КОСТЮМБОП ГАЗЛАМАЛАР КОМБИНАТИ ИШЛАБ ЧИҚАРГАН МАҲСУЛОТЛАРНИНГ

САВДО-КЎРГАЗМАСИНИ ЎТКАЗАДИ

Савдо-кўргазмада костюмбоп ва кўйлакбоп газламаларнинг 70 дан ортиқ намунаси

НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ ВА СОТИЛАДИ

МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГИМИЗГА МАРҲАМАТ!

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ҳунар-техника таълими бўйича Давлат комитети

129-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1974—1975 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти — қуйидаги мутахассисликлар бўйича юқори малакали ишчилар тайёрлайди: саноат моллари сотувчилари, озиқ-овқат моллари сотувчилари, ошпазлар, официантлар, буфетчилар.

Ўқиш муддати бир йил.

Ўқиш муддатини тамомлаганлар Тошкент шаҳридаги магазинларда, ресторанларда, ошхоналарда ишлайдилар.

Ўқишга қабул қилинганларга ойига 20 сўмдан 30 сўмгача стипендия тўланади.

Ўқишга 8—10 синф ҳажмида маълумоти бўлган 17—25 ёшли йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ёзилган ариза, маълумоти ҳақидаги аттестат, паспорт, турар жойидан справка, соғлиғи ҳақида справка, 4 та фотосурат (3х4 см).

Мурожаат учун адрес: «Юнусобод» массиви, СД-2, А. Дониш кўчаси, (51-автобуснинг «Билим юрти» бекати).

Тошкент оқшоми 4 бет.
15 АПРЕЛЬ, 1974 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33.02.58 гача, Эълонлар бўлими—33.81-42.
Р—03394. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр А—3080.